

На основу члана 46. став 1. Закона о јавним агенцијама („Службени гласник РС“, бр. 18/05 и 81/05) и члана 237. тачка 2) Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, број 73/10, 57/11 и 93/12),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ОДЛУКУ
о усвајању Извештаја о раду
Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије
за 2013. годину

1. Усваја се Извештај о раду Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за 2013. годину.
2. Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

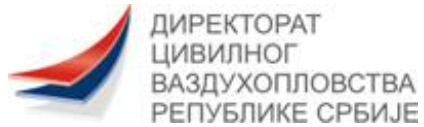
Бр. *110-01-0003/2014-0016*
У Београду, *16.09.* 2014. године

Управни одбор

Председник

Зорана Злеухајлоћ
проф. др Зорана Михајловић

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ДИРЕКТОРАТА ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗА 2013. ГОДИНУ**

БЕОГРАД, фебруар 2014. године

САДРЖАЈ

I	ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ДИРЕКТОРАТУ	3
II	УВОД	3
	1. Правни положај Директората и органи управљања	3
	2. Послови Директората	4
	3. Организациона структура Директората	5
III	АКТИВНОСТИ И ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ	5
	1. НОРМАТИВНО ПРАВНИ ПОСЛОВИ	6
	2. ПРЕКРШАЈНИ ПОСТУПАК	9
	3. МЕЂУНАРОДНИ ПОСЛОВИ	10
	3.1. Сарадња са међународним ваздухопловним организацијама	11
	3.2. Регионална сарадња	14
	3.3. Билатерална сарадња	14
	4. ЗАШТИТА ПРАВА ПУТНИКА	17
	5. МЕЂУНАРОДНИ ОДИТИ	18
	5.1. FAA посета (11.-15.02.2013)	18
	5.2. EASA одит (15-18.04.2013)	18
	5.3. EASA follow up одит (20.-22.11.2013)	19
	6. ТРАГАЊЕ И СПАСАВАЊЕ	19
	7. УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У ВАЗДУХОПЛОВСТВУ И КВАЛИТЕТОМ	21
	8. ПОСЛОВИ НАДЗОРА И ПРОВЕРЕ (ОДИТ)	22
	8.1. Послови инспекцијског надзора	22
	8.2. Основне провере	30
	8.3. Периодичне провере	32
	8.4. Остали послови:	34
	9. УПРАВНИ И СТРУЧНИ ПОСЛОВИ	35
	9.1. Област пловидбености	35
	9.2. Област ваздухопловног особља	35
	9.3. Област ваздухопловне медицине	35
	9.4. Ваздухопловне дозволе	36
	9.5. Контролори летења	37
	9.6. Област ваздушне пловидбе	38
	9.7. Област аеродрома	39
	9.8. Област обезбеђивања у ваздухопловству	39
	9.9. Одобрења за обављање различитих врста авио-транспорта:	41
	10. УНАПРЕЂЕЊЕ КАДРОВСКИХ КАПАЦИТЕТА	42
	10.1. Општи и правни послови	42
	10.2. Људски ресурси	42
	10.3. Обука запослених	42
	11. УНАПРЕЂЕЊЕ ПРОЦЕСА РАДА, ФИНАНСИЈА И РАЗВОЈА	45
	11.1. Област финансија и рачуноводства	45
	11.2. Област планирања и развоја	46
	11.3. Област информационо –комуникационих послова	48
	11.4. Информације од јавног значаја	50
	11.5. Остале активности	50

I ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ДИРЕКТОРАТУ

Назив:	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије	
Седиште и адреса:	Булевар Зорана Ђинђића 144; 11070 Београд	
Телефон:	+381 (11) 311 7347	
Факс:	+381 (11) 311 7562	
Е-mail / интернет адреса:	dgca@cad.gov.rs	www.cad.gov.rs
Година оснивања:	2003	
Матични број / ПИБ:	17521128	
ПИБ:	103191841	
	Разврстано у групу средњих правних лица	
Решење о регистрацији:	1 Fi 385/10 (Привредни суд у Београду)	
Делатност:	8411 - делатност државних органа 8413 - уређење пословања и допринос успешнијем пословању у области економије	
Облик својине:	без ознаке својине	
Просечан број запослених:	2013. година:	138

II УВОД

Правни основ за израду годишњег извештаја о раду Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), представља члан 46. став 1, Закона о јавним агенцијама („Сл. гласник РС“, бр.18/2005 и 81/2005), према коме Управни одбор јавне агенције усваја и подноси оснивачу годишњи извештај о раду за протеклу годину најкасније до 1. марта текуће године.

У Годишњем извештају о раду за 2013. годину приказане су активности и резултати пословања Директората у области регулативе која је првенствено усмерена на даље усклађивање домаћег законодавства са европским прописима из области ваздушног саобраћаја, спровођење инспекцијског надзора и провера у земљи, међународних активности, као и међународних одита, стручног усавршавања запослених и др.

1. Правни положај Директората и органи управљања

Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС“, бр. 73/10, 57/11 и 93/12), чијим ступањем на снагу престали су да важе Закон о ваздушном саобраћају („Сл. лист СРЈ“, бр. 12/98, 5/99, 44/99, 73/00 и 70/01 и „Сл. гласник РС“, број 101/05), Одлука о оснивању Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Сл. гласник РС“, број 102/03), Одлука о вршењу оснивачких права у Директорату цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Сл. гласник РС“, број 53/06) и Закључак о промени назива Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Сл. гласник РС“, број 12/07), основан је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), као јавна агенција над којом оснивачка права врши Влада у име Републике Србије и која, као јавна овлашћења, обавља послове државне управе који су јој овим законом поверени.

Слика 1: Органи управљања Директората

У складу са чланом 236. Закона о ваздушном саобраћају, органи Директората су:

1. управни одбор (у даљем тексту: УО) који чине министри надлежни за: послове саобраћаја, министар надлежан за послове финансија, министар надлежан за унутрашње послове, министар надлежан за послове одбране и министар надлежан за послове енергетике, развоја и заштите животне средине и
2. директор Директората.

2. Послови Директората

Директорат је основан ради обезбеђивања услова за несметано обављање послова од значаја за остваривање права и дужности у области ваздушног саобраћаја и примене међународних стандарда и препорука у тој области.

Директорат као јавно овлашћење обавља послове државне управе који су му Законом о ваздушном саобраћају поверени, а који се односе на доношење прописа и првостепених управних аката, издавање јавних исправа и вођење евиденција. Директорат доноси прописе и првостепене управне акте кад је на то овлашћен Законом о ваздушном саобраћају или другим прописом, издаје јавне исправе и води евиденције за које је овлашћен овим законом или другим прописом, обавља одит (проверу) и инспекцијски надзор над ваздухопловним субјектима, учествује у раду међународних ваздухопловних организација и институција и њихових радних тела, сарађује с надлежним органима других држава и обавља друге послове одређене овим законом или другим прописом.

Законом о ваздушном саобраћају је прописано да је Директорат национално надзорно тело Републике Србије у ваздушној пловидби¹, према прописима ЕУ, и као такав издаје сертификат за пружање услуга у ваздушној пловидби и проверава да ли пружаоци услуга у ваздушној пловидби и даље испуњавају услове за пружање услуга.

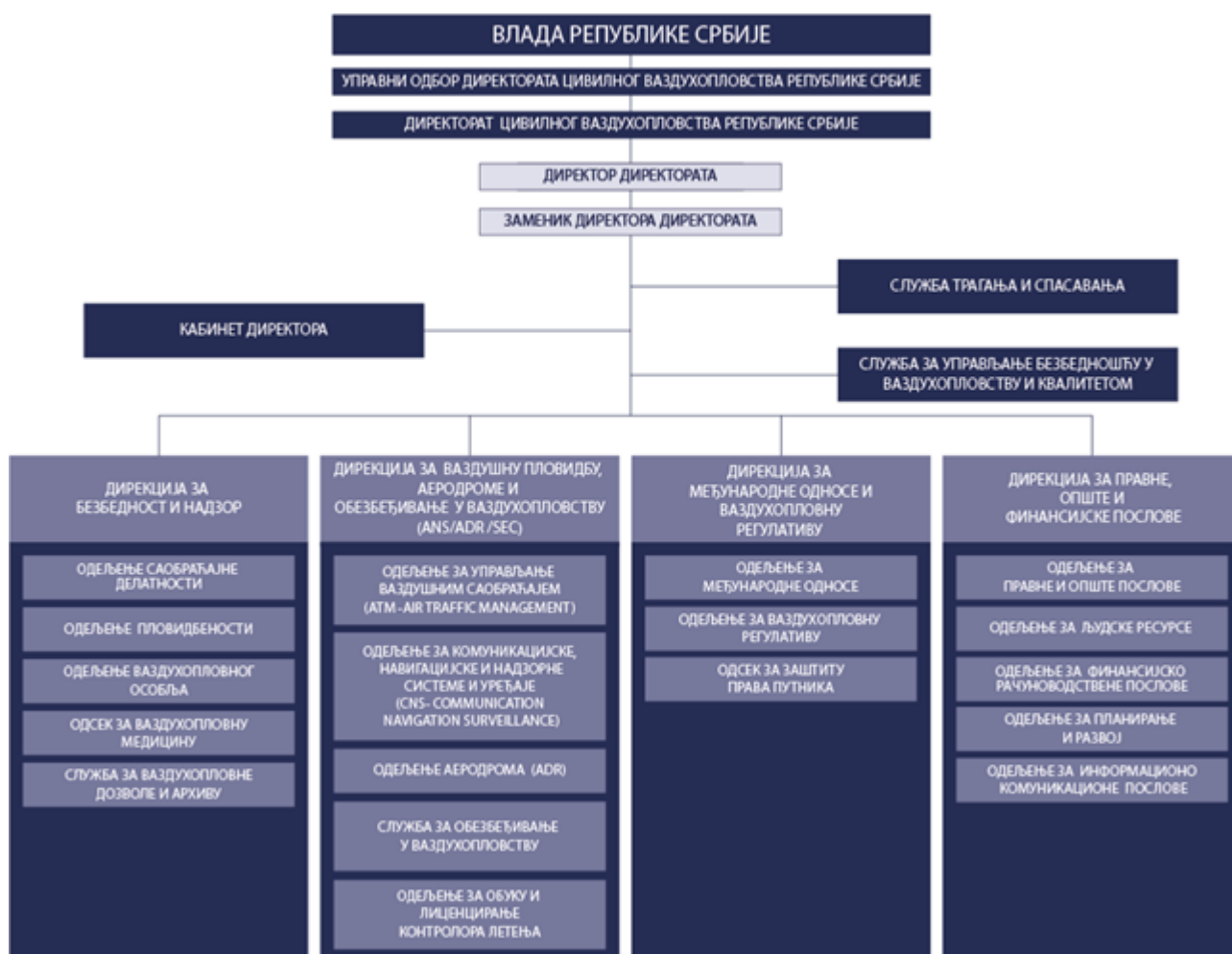
Директорат је организован на начин да испуњава обавезе преузете ратификованим међународним уговорима, као и обавезе које проистичу из потписаних споразума са Европском заједницом, посебно *Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније,*

¹ Члан 234. став 3. Закона о ваздушном саобраћају

Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244) о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја², који Србију у области цивилног ваздухопловства интегрише у ЕУ. Мултилатерални споразум посебно захтева усаглашавање националне регулативе Републике Србије са прописима ЕУ.

3. Организациона структура Директората

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Директорату, уређена је унутрашња организација Директората, делокруг рада организационих делова и систематизација радних места, а према пословима у области ваздушног саобраћаја које Директорат обавља у складу са Законом о ваздушном саобраћају.

Слика 2: Организациона шема Директората

III АКТИВНОСТИ И ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ

Полазећи од Законом утврђених надлежности и овлашћења, пословање Директората током 2013. године било је усмерено на спровођење следећих активности:

- нормативно правних послова
- покретање прекршајног поступка и подношење кривичних пријава

² "Службени гласник РС" - Међународни уговори, број 38/09

- међународне послове (билатерална, мултилатерална и регионална сарадња у области ваздушног саобраћаја)
- заштита права путника
- међународни одити
- трагање и спасавање
- управљање безбедношћу и квалитетом
- инспекцијски надзор и одити
- управних и стручних послова
- унапређење кадровких капацитета
- унапређење процеса рада, финансија и развоја

1. НОРМАТИВНО ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Током 2013. године Директорат је наставио са активностима по питању усклађивања домаћег законодавства са европским прописима из области ваздушног саобраћаја што је препознато и у Годишњем извештају Европске комисије о напретку Републике Србије, где су област ваздушног саобраћаја и рад Директората изузетно позитивно оцењени.

У извештајном периоду одржано је пет седница Управног одбора Директората и донето је 21 подзаконских прописа, који су објављени у „Службеном гласнику Републике Србије“:

1. Наредба о измени Наредбе о времену отворености аеродрома за одвијање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 3/13);
2. Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији („Службени гласник РС“, број 6/13);
3. Одлука о висини јединице рутне накнаде Републике Србије („Службени гласник РС“, број 24/13);
4. Одлука о висини каматне стопе на закаснелу уплату рутне накнаде („Службени гласник РС“, број 24/13);
5. Правилник о систему управљања безбедношћу у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 24/13);
6. Правилник о центрима за обуку и потврдама о обучености ватрогасно-спасилачког особља („Службени гласник РС“, број 24/13);
7. Правилник о допуни Правилника о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 24/13);
8. Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловног метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 24/13);
9. Наредба о времену отворености аеродрома за одвијање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 28/13);
10. Правилник о летачком особљу („Службени гласник РС“, број 33/13);
11. Правилник о ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС“, број 33/13);
12. Правилник о изменама Правилника о летиштима и теренима („Службени гласник РС“, број 33/13);
13. Правилник о аеродромским накнадама („Службени гласник РС“, број 71/13);
14. Правилник о обрасцу службене легитимације ваздухопловног инспектора Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије („Службени гласник РС“, број 71/13);

15. Правилник о начину израде и форми навигационих поступака („Службени гласник РС“, број 71/13);

16. Правилник о измени Правилника о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 71/13);

17. Правилник о условима под којима се издаје одобрење страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом („Службени гласник РС“, број 71/13);

18. Правилник о приступу тржишту услуга земаљског опслуживања на аеродромима („Службени гласник РС“, број 71/13);

19. Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 76/13);

20. Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији („Службени гласник РС“, број 79/13);

21. Наредба о времену отворености аеродрома за одвијање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 92/13).

Директорат је припремио и следеће предлоге прописа, које је усвојио Управни одбор на својој последњој, 15. седници, одржаној 26. децембра 2013. године:

1. Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима („Службени гласник РС“, број 10/14);

2. Правилник о изменама и допунама Правилника о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља које се баве овим пословима („Службени гласник РС“, број 10/14);

3. Правилник о изменама и допунама Правилника о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 10/14);

4. Правилник о измени и допуни Правилника о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 10/14);

5. Правилник о изменама и допунама Правилника о дозволи за обављање прегледа обезбеђивања („Службени гласник РС“, број 10/14);

6. Правилник о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 10/14);

7. Одлука о усвајању Плана увођења навигације засноване на могућностима ваздухоплова;

8. Правилник о допуни Правилника о условима под којима се издаје одобрење страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом („Службени гласник РС“, број 10/14);

9. Правилник о висини накнада за унапређење ваздушног саобраћаја.

Такође, крајем 2013. године директор Директората је донео следеће акте који су објављени у току 2014. године:

1. Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији („Службени гласник РС“, број 2/14);

2. Акт којим се објављује извод из Одлуке Проширене комисије Евроконтрола број 123 од 4. децембра 2013. године о утврђивању висине јединице рутне накнаде за период примене који започиње 1. јануара 2014. године („Службени гласник РС“, број 2/14);

3. Акт којим се објављује Одлука Проширене комисије Евроконтрола број 124 од 4. децембра 2013. године у вези са каматном стопом на закаснелу уплату рутне накнаде за период примене који започиње 1. јануара 2014. године („Службени гласник РС“, број 2/14).

Поред прописа за чије доношење је овлашћен, Директорат је припремио и нацрте прописа за чије доношење је надлежна Народна скупштина, Влада или Министарство саобраћаја и доставио их је Министарству саобраћаја као доносиоцу или овлашћеном предлагачу, ради спровођења даље процедуре:

1. Нацрт закона о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају;
2. Национални програм за олакшице у ваздушном саобраћају;
3. Правилник о радном времену чланова посаде у комерцијалним делатностима у ваздушном саобраћају;
4. Уредба о начину истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова;
5. Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење (објављена у „Службеном гласнику РС“, број 106/13);
6. Правилник о пружању ваздухопловно метеоролошких услуга;
7. Одлука о оснивању Националног ваздухопловног комитета (објављена у „Службеном гласнику РС“, број 106/13);
8. Национална политика управљања ваздушним простором Републике Србије (Закључак о утврђивању Националне политике управљања ваздушним простором је објављен у „Службеном гласнику РС“, број 8/14);
9. Правилник о оперативним ограничењима која се односе на буку на аеродромима;
10. Правилник о начину пружања услуга ваздухопловног информисања;
11. Правилник о ваздухопловним картама;
12. Национални програм безбедности у цивилном ваздухопловству;
13. Правилник о пружању услуга у ваздушном саобраћају;
14. Правилник о радном времену контролора летења на оперативном радном месту;
15. Наредба о одређивању условно забрањене зоне LYR 8 BEOGRAD и условима за одвијање летења у условно забрањеној зони LYR 8 BEOGRAD;
16. Наредба о одређивању условно забрањене зоне LYR 10 ГЛЕДИЋ и условима за коришћење ваздушног простора условно забрањене зоне LYR 10 ГЛЕДИЋ и одвијање летења у условно забрањеној зони LYR 10 ГЛЕДИЋ.
17. Закључак којим се усвајају Смернице развоја ваздухопловног тржишта кроз стимулације у плаћању аеродромских накнада у Републици Србији („Службени гласник РС“, број 119/13).

У току је и рад на изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.

У току 2013. године, надлежне организационе јединице у Директорату су учествовале и у припреми решења, других појединачних правних аката, планова, процедура, правних мишљења и информација из делокруга рада Директората.

Како је већ напоменуто, значајан део својих активности Директорат је усмерио на остваривање стратешког циља Републике Србије – приступање Европској унији. У том циљу, Директорат је активно учествовао у раду Преговарачких група 14 и 21, чији је члан. Поред тога, Директорат је отпочео припреме за експанаторни скрининг, који ће

се за Подгрупу 14 одржати у децембру месецу 2014. године, као и за билатерални скрининг, који ће се одржати у фебруару 2015. године.

При утврђивању приоритета за доношење прописа водило се рачуна о спровођењу Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину.

Посебна пажња посвећена је сарадњи са националним институцијама задуженим за европске интеграције у циљу реализовања обавеза које проистичу из ЕСАА споразума и Споразума о стабилизацији и придруживању, а односе се на област ваздушног саобраћаја, која је конкретно подразумевала:

- дефинисање ставова поводом питања која се односе на ваздушни саобраћај за потребе састанка Унапређеног сталног дијалога са Европском комисијом у области саобраћаја;
- израду месечних информација о напретку Републике Србије у поступку европских интеграција, као и Прилога за годишњи извештај о напретку Републике Србије за 2013. годину;
- ажурирање Упитника ЕК – Поглавље 14 (Транспортна политика), а односи се на период септембар 2012. године – септембар 2013. године;
- периодичну анализу прописа ЕУ у циљу прихватања надлежности за праћење тих прописа, као и одређивање лица задужених за њихово праћење;
- редовно ажурирање базе која прати Национални програм усвајања правних тековина Европске уније (НПАА).

Такође, Директорат је сарађивао и са Министарством одбране по питању активности трагања и спасавања и плаћања истих. Урађен је и потписан 5. децембра 2013. године Адендум 4 за 2013. годину а у току је израда предлога Споразума о сарадњи о трагању за ваздухопловом и спасавању лица за 2014.г.

Правилник о трагању и спасавању у цивилном ваздухопловству Републике Србије и Уредба о начину на који се ангажују учесници у трагању и спасавању је у процедури. Чека се мишљење Министарства саобраћаја, који доноси прописе у овој области, у складу са Законом о ваздушном саобраћају РС.

Реализација планираних активности

Од 50 наведених нормативно-правних аката који су реализовани у 2013. години, чак 38 је реализовано као непланирана активност.

Програмом рада Директората за 2013. годину планирана је израда 45 аката, а у пракси је у реализовано 12 и делимично 7, док остали акти нису реализовани због огромног броја непланираних активности или због активности на које Директорат нема утицаја као што су доношење закона о потврђивању билатералних споразума о ваздушном саобраћају, где је од 10 закона донет само један, због дуготрајне процедуре.

2. ПРЕКРШАЈНИ ПОСТУПАК

Током 2013. године на основу налаза инспектора Дирекције за безбедност и надзор, инспектори Директората су поднели надлежним прекршајним судовима шест (6) захтева за покретање прекршајног поступка по основу прекршаја из ЗВС, а седми (7) захтев ће бити поднет у 2014. години по основу налаза инспектора из 2013.г. Наведених 6 захтева су у поступку пред надлежним судовима.

У извештајном периоду завршено је 15 прекршајних поступака по захтевима из 2012. године, од чега је суд пресудио, у 12 предмета у корист Директората.

- изречене су новчане казне починиоцима по основу осам (8) захтева у укупном збиру од 2.050.000,00 (два милиона и педесет хиљада динара уплаћено је у буџет Републике Србије, не рачунајући наплаћене трошкове поступка, од стране окривљених)

- суд је у 4 четири предмета починиоце огласио кривим и изрекао опомене и трошкове који су уплаћени у буџет РС. У 3 три предмета Директорат се „сложио“, са „предлогом“ суда да суд изрекне опомене због околности, сврхе и циља кажњавања, тј. Праведности.

- у једном (1) предмету суд је одбацио Захтев Директората, због застарелости.
- у једном (1) предмету суд је окривљеног ослободио кривице,
- у једном (1) предмету инспектор – Директората, је одустао од захтева због околности које су се огледале у томе што су окривљени отклонили постојање прекршаја, а пре доношења пресуде суда, као и из разлога сврсисходности, циља кажњавања и смањења трошкова Директората.

Завршен је и један (1) прекршајни поступак који је вођен против Директората по захтеву Повереника где је Директорат осуђен на новчану казну од 100.000,00 динара, а одговорно лице (претходни директор Директората) на 10.000,00 динара, на коју пресуду је уложена жалба од стране Директората, након чега је суд утврдио да је наступила застарелост те је и овај предмет завршен у корист Директората.

Кривичне пријаве које је Директорат поднео надлежним тужилаштвима

Током 2013. године, поднета је једна (1) кривична пријава, надлежном тужилаштву, због кривичног дела фалсификовања чл. 355. ст.1. КЗ против пилота у својству физичког лица.

- Што се тиче кривичних пријава поднетих током 2012. године, надлежним тужилаштвима, све су поднете против пилота у својству физичких лица и све су и даље у различитим фазама кривичног поступка:

- једна (1) кривична пријава је поднета због кривичних дела фалсификовања чл. 355. ст.1. КЗ, преваре чл.208. ст. 1 КЗ и давања лажног исказа чл.335. ст.1. КЗ преваре;
- две (2) кривичне пријаве су поднете због кривичног дела угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја чл.291 ст.1. КЗ.

3. МЕЂУНАРОДНИ ПОСЛОВИ

Директорат обавља послове који се односе на сарадњу са телима Европске уније односно Европске Комисије, учествује у раду међународних ваздухопловних организација и институција и њихових радних тела, сарађује са надлежним ваздухопловним органима других држава и обавља остале послове које произилазе из чланства Републике Србије у међународним ваздухопловним организацијама, потписаних међународних билатералних, мултилатералних и административних уговора из области ваздухопловства. Сарађује са свим релевантним међународним субјектима на мултилатералном, регионалном и билатералном нивоу, домаћим ваздухопловним и другим заинтересованим субјектима где посебно велики значај придаје активностима које претходе хармонизацији прописа са Европском унијом, као и процесу интеграције Републике Србије у јединствено ваздухопловно тржиште Европе.

Обављањем претходно наведених послова, као и применом општеприхваћених европских међународних ваздухопловних стандарда и либерализације ваздушног саобраћаја, Директорат настоји да допринесе развоју цивилног ваздухопловства у Републици Србији.

3.1. Сарадња са међународним ваздухопловним организацијама

МЕЂУНАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА-ИКАО

- Израда Информације у вези 6. светске ИКАО конференције о ваздушном саобраћају.
- Израда Информације о 12. конференцији ИКАО-а о ваздушној пловидби, Монреал, (19-30.11.2012)
- Припремне активности за учешће делегације РС на 38. седници Скупштине ИКАО-а: израда Платформе, припрема и анализа докумената и учешће на 38. Скупштини ИКАО-а.
- Припреме за учешће на ИКАО конференцији у билатералном преговорању у цивилном ваздухопловству: комуникација са Секретаријатом ИКАО конференције;
- Комуникација и координација са МСП и МС. Комуникација са ваздухопловним властима Швајцарске Тајланда, Сингапура, Сејшела, Азербејџана, Јордана, Малезије. Припрема материјала и платформе за учешће. Учешће је отказано у новембру 2013. године о чему су обавештени и Секретаријат ИКАО и ваздухопловне власти са којима се вршена комуникација.
- Обрада Државних писама³ - ИКАО Satae letters: од 87 примљених писама, одговор послат на 13 Државних писама. Сва Државна писма упућена су надлежним службама на даљи поступак;
- Обрада државних писама из Регионалне канцеларије ИКАО EUR/NAT;
- Достављање статистичких података ИКАО – Статистичком одељењу.
- Учешће у раду ИКАО AFSG -анализа документа и извештаја са 17 састанка.
- Учешће у раду ИКАО FMG-анализа документа и извештаја са 17 и 18 састанка.
- Учешће на ИКАО СМА EUR/NAT Регионалном семинару за националне координаторе за континуирано праћење NCMC на коме су разматрана питања у вези ИКАО протокола, EFOD, пријављивање разлика и проблеми у имплементацији ИКАО препоручене праксе.

COSPAS-SARSAT Програм

Република Србија је члан међународног сателитског програма COSPAS/SARSAT (Cosmicheskaya Sistyema Poiska Avariynich Sudov/ Search and Rescue Satellite-Aided Tracking), чије је седиште у Монреалу (Канада). Због недостатка финансијских средстава представници Директората нису учествовали у 2013. години на обавезним годишњим састанцима чланова COSPAS/SARSAT.

ЕВРОПСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА – ЕСАС

- Припрема и учешће на 140. и 141. састанку генералних директора цивилног ваздухопловства држава чланица ЕСАС-а.
- Припрема материјала за 62. специјални састанак генералних директора цивилног ваздухопловства држава чланица ЕСАС-а.
- Учешће на 15. састанку „Security Forum“ у организацији ЕСАС.

ЕВРОПСКА АГЕНЦИЈА ЗА ВАЗДУХОПЛОВНУ БЕЗБЕДНОСТ –ЕАСА

- Припрема пројекта на захтев ЕАСА-е (Израда предлога пројекта:Увођење концепта „доживотног учења“ у циљу унапређења обучености и знања запослених у ДЦВ-у)
- Учешће на састанцима ЕАСА МБ.

³ поступак обраде државних писама подразумева: пријем, преглед и упућивање на даљу обраду надлежним службама ради поступања у складу са Правилником, као и одговор ИКАО-у

- Рад на провери EASA 145 организација, иницирање сертификације нових АМО организација – Припрема и спровођење провера у име EASA (Prince Aviation, JAT Техника, SMATSA Пилотска академија.
- Рад у тиму EASA у вези са стандардизацијом појединих земаља учесница у програму SAFA.
- Редовни састанци представника OPS
- Учешће у EASA ATM/ANS Thematic Advisory Group.
- Учешће на EASA Pan-European Partner Countries (PANEP) састанку (земаља западног Балкана) које се придружују EASA-и посредством ЕСАА споразума. Током састанка разматрана су разна питања као што је примена уредбе која се односи на оператере из трећих земаља и сви проблеми који се односе на транспоновање ЕУ прописа у националне прописе ових земаља.

ЕВРОПСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ (EUROCONTROL)

- Припрема материјала, учешће и израда извештаја са 39. и 40. састанка Привременог савета EUROCONTROL-а.
- Учешће на састанцима који су у организацији Eurocontrol-а, одржана 3. и 4. децембра 2013. године у Бриселу.
- Учешће на састанку ATM Training Team-а по питању размене искустава и усаглашености са регулаторним захтевима ЕУ везаним за обуку и лиценцирање контролора летења.
- Учествовање у раду EUROCONTROL тима за ваздухопловно информисање (AIS/SWIM Team).
- Учествовање у раду EUROCONTROL регулаторне радне групе за квалитет ваздухопловних података (ARWG).
- Учешће у раду EUROCONTROL радне групе за електронску базу података о терену и препрекама (TOD WG)
- Учешће на састанцима поводом LSSIP/ESSIP (Local Single Sky Implementation/European Single Sky Implementation) механизма

САРАДЊА СА ЕВРОПСКОМ КОМИСИЈОМ У ОБЛАСТИ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА

- Учешће на седмом састанку ЕСАА Заједничког комитета и билатерални састанак о процени усаглашености са ЕСАА споразумом (Подгорица, 20/21.03.2013). Достављање коментара ЕК.
- Мултилатерални споразум о комерцијалним правима ванредног ваздушног саобраћаја у Европи – Анализа потребе за приступањем Мултилатералном споразуму. Комуникација са домаћим авио-превозиоцима. Комуникација са ЕК.
- Током 2013.године није било посете експерата ЕК у циљу процене примене ЕСАА споразума.
- Комуникација са Канцеларијом за европске интеграције поводом припрема за предстојећи састанак Сталног унапређеног дијалога између РС и ЕУ (7-8.03.2013.)
- Процес интеграције Републике Србије у ЕСАА (Брисел)
- Израда прилога за Извештај о напретку Србије од септембра 2012. до априла 2013. године.
- Превод Финалног извештаја о ЕСАА посети одржаној 2011.г. на српски језик.
- Израда Прилога за Годишњи извештај Европске комисије о напретку Србије у процесу приступања ЕУ за период од 1. маја до 1. септембра 2013. године.(прилог урађен на српском и енглеском језику).

- На захтев Министарства саобраћаја урађена Информација о отвореним питањима у односима ДЦВ и DG MOVE-а, за потребе представника Мисије РС при ЕУ, који се састао са представником DG MOVE-а.
- Извештај ЕК о напретку Републике Србије у процесу евроинтеграције за 2012. годину (превод дела Извештаја који се односи на ваздушни саобраћај).
- Учешће на припремним састанцима преговарачке групе за Поглавље 14 и 21.
- Извештај о учешћу на Семинару о преговорима о приступању Републике Србије Европској унији за преговарачка поглавља 14,15,21 и 22.

Остале активности сарадње са међународним ваздухопловним организацијама

- *Иницијатива о зони пружања заједничких услуга у југоисточној Европи (ЈСПА иницијатива)* – израда Информације о последицама приступања ДЦВ-а ЈСПА иницијативи у смислу постојећих међународних споразума који су обавезујући за РС.
- *Отварање ваздушног простора изнад Косова и Метохије/Имплементациони споразум Мађарска/НАТО*- Припрема материјала, учешће и израда Извештаја о учешћу делегације Републике Србије на 18-том састанку нормализације ваздушног саобраћаја на Балкану, (Брисел, 11. јули 2013. године (BANM)). Припрема и учешће на техничком састанку са НАТО у домену Имплементационог споразума (SMATSA, NATO, ДЦВ и МСП). Технички састанак са представницима НАТО и Hungaro Control повом отварања ваздушног простора изнад КиМ за цивилни ваздушни саобраћај. Израда Извештаја за Владу РС о променама у зони наплате рутних накнада „Београд“ у циљу поновног отварања ВАП изнад КиМ. У складу са Закључком Владе од 9 децембра 2013.г., обавештење Eurocontrol и NATO о прихватању промене у зони наплате рутних накнада „Београд“ у циљу поновног отварања ВАП изнад КиМ.
- *Активности у вези праћења спровођења санкција УН у области трговине наоружањем*

Учешће у раду Радне групе за праћење спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције Савета безбедности УН 1540. Информација о процени регулаторног, институционалног и организационог оквира у вези са остваривањем циљева и задатака из НАП 1540 и прилог за израду периодичног извештаја Влади РС. Информација о активностима из надлежности ДЦВ за период мај-децембар 2013. године у вези са спровођењем НАП 1540. Учешће на састанку међуресорске Радне групе за праћење спровођења националног плана за примену Резолуције СБ УН о спречавању ширења оружја за масовно уништавање.

- Учешће у тиму за одит Комитета за борбу против тероризма СБ ОУН, у делу који се односи на ваздушни саобраћај, као и у изради коментара на касније достављен извештај о налазима са одита.
- Предлог закључка Владе РС о упућивању Извештаја Владе РС Савету безбедности о примени УН2094
- Посета групе експерата Савета безбедности УН за праћење спровођења санкција Савета безбедности Ирану (припреме за посету, прикупљање информација о транспорту опасних материја, наоружања и војној опреми, авио-превозиоца, дестинацијама летова и вршеним инспекцијским надзором у периоду од доношења Резолуције 1929 СБУН до 2013. године, састанак представника надлежних органа, организација и носилаца јавних овлашћења са Панелом експерата за праћење спровођења санкција СБ).
- Сарадња са EUROCONTROL-ом и EASA-ом (комуникација и праћење стандарда и рада тимова везаних за CNS)

3.2. Регионална сарадња

- Покретање поступка за закључивање Меморандума о разумевању са Агенцијом за цивилно ваздухопловство Републике Македоније.

- Активности у погледу функционалних блокова у ваздушном простору ЕУ-Меморандум о разумевању о иницијативи за формирање будућег функционалног блока ваздушног простора (ФАБ) између Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије, Агенције за цивилно ваздухопловство Црне Горе и Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд, потписан је 12. новембра 2013. године (именовање представника Директората у привремену радну групу за спровођење ФАБ иницијативе Републике Србије и Црне Горе).

- У оквиру споразума о билатералној сарадњи Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и Дирекције за цивилно ваздухопловство БИХ (у даљем тексту: БХДЦА), а на позив БХДЦА, представник Директората је боравио у Бања Луци 14-17. маја 2013 ради спровођења другог дела практичне обуке овлашћених лекара за инспекторе ваздухопловне медицине, одита једног лекара ради обнове овлашћења као АМЕ класе 2 и држања предавања из области ваздухопловне офталмологије у оквиру напредне обуке за овлашћене лекаре.

- Сарадња са представницима ваздухопловних власти других држава - ВНДСА по питању обука у центру за обуку контролора летења SMATSA доо, као и са АЦВ Републике Црне Горе. Остварена је сарадња са ваздухопловним властима Републике Македоније као и са властима Републике Мађарске кроз симулацију/обуку контролора летења у вези отварања ваздушног простора Косова и Метохије.

- Одржавање трилатералног састанка у Подгорици између Директората цивилног ваздухопловства РС, Агенције за цивилно ваздухопловство Црне Горе и SMATSA у области ANS а на бази Меморандума о сарадњи ДЦВ-АЦВ. Израда трилатералног протокола о активностима у вези са променама у функционалном систему.

3.3. Билатерална сарадња

У току 2012. године Директорат је активно учествовао у поступку закључивања билатералних споразума у области цивилног ваздухопловства⁴, и то:

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Аустралијом** - Споразум је потписан 14. маја 2013. године, а Народна скупштина га је ратификовала 30. новембра 2013. године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Уједињеним Арапским Емиратима**- Измена закључка Владе Републике Србије усвојена 18. новембра 2013. године- Потписивње је заказано за 22. јануар 2014. године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Државе Катар**- Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Државе Катар усвојен на седници Владе Републике Србије 28. новембра 2012. године. Измена закључка Владе којим је усвојен извештај са преговора о закључивању Споразума о ваздушном саобраћају донета је на седници 20. децембра 2013. године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Канадом**- Без даљих активности услед недостатка одговора канадске стране.

⁴ Израду Предлога основа и Споразума; њихово упућивање у процедуру у складу са Пословником о раду Владе Републике Србије, усклађивање са примедбама надлежних органа, разматрање на седници Влади, одржавање преговора, парафирање, израду извештаја и усвајање парафираног споразума од стране Владе Републике Србије, припреме за свечано потписивање споразума и на припрему Закона о ратификацији који усваја Народна скупштина Републике Србије

- **Споразум о ваздушном саобраћају са САД-** Стална комуникација са Амбасадом САД и надлежним телима САД за цивилно ваздухопловство у циљу усаглашавања текста Нацрта споразума који ће, по усаглашавању, бити упућен Влади на усвајање.

- Комуникација са МСП у вези са захтевом за мишљење о предлозима дефиниције територије које је дала америчка страна у нацрту Споразуму о ваздушном саобраћају

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Турском-** Нацрт споразума је парафиран 25. јануара 2013. Године. Извештај о преговорима је усвојен је усвојен.Измена Закључка у вези са овлашћењем за потписивањем је усвојен.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Азербејџаном-** Предлог основе за вођење преговора и закључивање Споразума усвојен на седници Владе Републике Србије.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Хашемитске Краљевине Јордан** - Основа за вођење преговора и закључивање Споразума усвојена на седници Владе Републике Србије 20. децембра 2013.године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Демократске Народне Републике Алжир** – Није било даљих активности услед недостатка посебног интереса.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Казахстаном-** Није било даљих активности услед недостатка посебног интереса.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Јужоафричком Републиком-** Основа за вођење преговора и закључивање Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Јужне Африке усвојен на седници Владе Републике Србије 20. децембра 2013.године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Ираном-** Допис МСП којим се тражи став и мишљење о опортуности закључивања споразума. Комуникација са надлежним органима Исламске Републике Иран.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Узбекистаном-** Није било даљих активности услед недостатка посебног интереса.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Бразилом-** Није било даљих активности услед недостатка посебног интереса.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Аргентином-** Није било даљих активности услед недостатка посебног интереса.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Мексиком** - Није било даљих активности услед недостатка посебног интереса.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Јапаном-** Основа за вођење преговора и закључивање Споразума усвојена на седници Владе Републике Србије 20.децембра 2013.године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају са Сингапуром** - Предлог основа за вођење преговора и закључивање Споразума о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Републике Сингапура је упућен у процедуру разматрања од стране Владе Републике Србије.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Швајцарског Федералног Савета** - Основа за вођење преговора и закључивање Споразума са изменама и допунама Споразума усвојена на седници Владе Републике Србије 22.новембра 2013.године. Одржавање преговора је договорено за 4 и 5. март 2014. године у Берну.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Републике Ирак** - У складу са иницијативом Републике Ирак, вршена је координација са Амбасадом Републике Ирак, МСП и МС. Предлог основе за вођење

преговора и закључивање Споразума о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Републике Ирак је упућен у процедуру разматрања од стране Владе Републике Србије.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Султаната Оман** - Предлог основе за вођење преговора и закључивање Споразума о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Султаната Оман је упућен у процедуру разматрања од стране Владе Републике Србије.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Републике Сејшела** - Основа за вођење преговора и закључивање Споразума о ваздушном је усвојена 18. новембра 2013. Године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Републике Индонезије** - Основа за вођење преговора и закључивање Споразума усвојена је на седници Владе 20. децембра 2013. године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Краљевине Саудијске Арабије** - Основа за вођење преговора и закључивање Споразума усвојена је на седници Владе 20. децембра 2013. године.

- **Споразум о ваздушном саобраћају између Владе Републике Србије и Владе Краљевине Бахреин** - Основа за вођење преговора и закључивање Споразума усвојена је на седници Владе 20. децембра 2013. године.

- **Закључење Меморандума о разумевању са Белорусијом** - Меморандум између надлежних органа за цивилно ваздухопловство Србије и Белорусије су закључили Меморандум о разумевању 5. августа 2013. Године.

- **Закључење Меморандума о разумевању са Вијетнамом** - Израда предлога Меморандума и комуникација са Ваздухопловним властима Вијетнама у циљу закључења Меморандума о разумевању.

- **Закључење Меморандума о разумевању са Египтом** - Израда предлога Меморандума и комуникација са Ваздухопловним властима Египта у циљу закључења Меморандума о разумевању.

- **Закључење Меморандума о разумевању са Јужном Корејом** - Израда предлога Меморандума и комуникација са Ваздухопловним властима Јужне Кореје у циљу закључења Меморандума о разумевању.

- **Закључење Меморандума о разумевању са Тајландом** - Израда предлога Меморандума и комуникација са Ваздухопловним властима Тајланда у циљу закључења Меморандума о разумевању.

- **Закључење Протокола о примени члана 83бис Чикашке конвенције са Сан Марином** - Комуникација са надлежним органима Сан Марина у вези са питањем преноса овлашћења у погледу надзора ваздухоплова у регистру Сан Марина од стране авио-превозиоца Eagle Express. Утврђена је потреба да се питање билатерално уреди Протоколом. Предлог основе за закључење Протокола је упућен Влади на разматрање и усвајање. Потписивање се очекује 21. јануара 2014. године

- **Закључење Меморандума о разумевању о билатералној примени ЕСАА споразума са Словенијом** - Комуникација са надлежним органима Словеније у вези са питањем обављања саобраћаја Air Serbia-е. Утврђена је потреба да се питање билатерално уреди Меморандумом о разумевању. Предлог основе за закључење Меморандума о разумевању упућен Влади на разматрање и усвајање.

Остале активности билатералне сарадње

- Техничка посета тима Федералне ваздухопловне администрације Сједињених Америчких Држава је одржана у периоду 11-14. фебруар 2013. године. У оквиру припрема за посету урађен је превод на енглески језик Закона о утврђивању

максималних зарада у јавном сектору и закључка Владе да се запослени у ДЦВ-у сматрају ваздухопловним особљем у смислу члана 1, став 5 Закона

- Састанци са представницима амбасаде САД у вези питања избора FAA категорије и Споразума о ваздушном саобраћају, 11. септембар и 20. децембар 2013. године. Непосредна комуникација са FAA-**договорени термин FAA одита је 24.март 2014. године.**

- Комуникација са ваздухопловним властима других држава у вези са учешћем ЈАТ Airways-а у саобраћају Etihad Airways-а у оквиру code-share аранжмана и обратно - Комуникација са ваздухопловним властима Индије, Кине, Шри Ланке, Вијетнама, Кувајта, Катара, Пакистана, Сингапура, Тајланда, Индонезије, Јужне Африке, Малезије, Руске Федерације, Швајцарске.

- Комуникација са ваздухопловним властима других држава у вези са променом имена Јат Airways-а у Air Serbia - Обавештавање о промени имена и даља комуникација са ваздухопловним властима Шведске, Финске, Данске, Холандије, Италије, Грчке, Француске, Белгије, Словеније Шпаније, Руминије, Бугарске, Хрватске, Босне и Херцеговине, Немачке, Македоније, Црне Горе, Аустрије, Швајцарске, Кувајта, Израела, Туниса, Турске, Руске Федерације.

- Јат/Etihad преузимање-остале активности- Уговор између Јат Airways-а и Etihad Airways-ом- анализа материјала у вези потписивања Уговора (Европска регулатива, ЗВС). Састанак са адвокатима Etihad Airways-а у вези даље примене регулативе 1008 и конференцијски договор са адвокатима Etihad Airways-а. Редовни састанци са представницима Etihad Airways-а и Air Serbia-е у циљу координације билатералних активности. Комуникација са Европском комисијом (корекција дописа упућеног ЕК о питању обављања „стварне контроле“ над ЈАТ Airways-ом).

- Припремљено 70 стања односа са појединим државама за потребе Министарства саобраћаја и Министарства спољних послова.

4. ЗАШТИТА ПРАВА ПУТНИКА

У првом кварталу 2013 године формирана је посебна организациона јединица- Одсек за заштиту права путника чиме је омогућено испуњење преузетих међународних обавеза, као и важећих домаћих прописа (Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају). Ово је констатовано и у Годишњем извештају Европске комисије о напретку Републике Србије у 2013 години, где је у позитивном контексту наведено да је „основано национално тело задужено за спровођење закона којим су регулисана права путника“.

У вези са активностима реализације утврђених послова запослени у Одсеку су радили на:

- давању стручних правних мишљења везано за заштиту права путника;
- праћењу и примени прописа из домена заштите права путника;
- обради захтева, спровођењу процедура, разматрању документације везано за рекламације о повреди права путника као и лица са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу;
- вођењу базе података о броју поднетих и решених рекламација о повреди права путника, као и на пословима у вези израде Годишњег извештаја који се односи на поштовање и заштиту права путника у ваздушном саобраћају а који се први пут подноси Европској комисији, сходно члану 173, став 3. Закона о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.

Током 2013. године обрађено је 40 рекламација упућених против домаћих авио-превозилаца и 16 рекламација упућених против страних авио-превозилаца. Крајем

године је запажен тренд смањења броја рекламација достављених Директорату, што указује да је успостављање система заштите права путника допринело да рекламације сада углавном решавају авио-превозиоци. Урађен је превод и правно-техничка редакција предлога измена и допуна Уредбе ЕЗ број 261/2004, у циљу припреме предлога измена и допуна домаћег законодавства из области поштовања права путника.

Током 2013 године покренута је иницијатива за успостављање система вршења инспекцијског надзора над применом одредаба закона које се односе на заштиту права путника сходно овлашћењима која проистичу из истог чиме би рад Одсека постао још ефикаснији.

Радило се на промоцији заштите права путника кроз одговарајућу комуникацију са медијима.

5. МЕЂУНАРОДНИ ОДИТИ

5.1. ФАА посета (11.-15.02.2013)

У периоду од 11.-15.02.2013. године FAA тим за проверу извршио је пред-проверу (preaudit) Директората за стицање Категорије 1.

Резултат провере су три налаза и 8 препорука. Налази се се односили на: вођење евиденције о спроведеним обукама ваздухопловних инспектора који обављају летачку дужност код неког од оператера, специјалистичке обуке за издавање посебних одобрења како за инспекторе одељења пловидбености тако и за инспекторе одељења саобраћајне делатности и на спровођење додатних провера оператера који поднесу захтев за обављање међународног јавног авио-превоза. Препоруке су се односиле на: потребу за већом аутономијом директора Директората у смислу доношења прописа, појашњење одређених чланова Закона (у делу који се односи на поверавање одређених послова спољним сарадницима), праћење државних писама и извештавање о разликама у односу на препоручену праксу, верификација центара за обуку, дефинисање минималне дужине трајања демнстрационог лета, појачавање кадровског потенцијала у делу који се односи на издавање дозвола механичарима, побољшање софтверског решења које се користи за праћење провера и инспекција и спровођење обуке за истраживање удеса.

Директорат је израдио корективне мере за добијене налазе и препоруке. Спровођење корективних мера је у току.

5.2. EASA одит (15.-18.04.2013)

EASA тим за одит је у периоду 15-18.04.2013. године извршио стандардизациону проверу из области примене регулативе која се односи на лиценцирање летачког особља и ваздухопловну медицину. Предмет одита је била примена JAR-FCL 1 (авиони), JAR-FCL2 (хеликоптери), JAR-FCL 3 (медицина), као и нове ЕУ регулативе 1178/2011 и 290/2012, које се такође односе на наведене области.

У прелиминарном извештају је наведено да из области лиценцирања ваздухопловног особља није било налаза, док је из области медицине било два налаза.

У вези са налазом MEST инспекције надлежна организациона јединица у Директорату је:

- извршила корекцију форме Захтева за издавање лекарског уверења (продукцијска верзија у COMPIC softweru),

- израдила програм практичне обуке за АМЕs класе 2 који желе да прошире своја овлашћења на АМЕs класе 1 и Извештај о доказаној компетентности за проширење права АМЕ у АМЕ класе 1;

Након тога, урађен Part MED Корективни акциони план послат је на мишљење Dr Virgilijus Valentukevicius FCL Standardisation Team Leader – Medical, дана 19.07.2013. године. Директорат је 22.07.2013. године добио одговор да су **сви налази затворени**.

Област пловидбености није била предмет провере EASA тима током 2013. године, али су у првој половини текуће године интензивним радом и корективним мерама усаглашени/отклоњени налази из провере обављене у октобру 2012. године.

5.3. EASA follow up одит (20.-22.11.2013)

У периоду 7-11.05.2012.године EASA је спровела први одит у области АТМ/АNS у Републици Србији.Током одита уочено је 13 налаза класе ц и 10 налаза класе д. Након добијања коначног EASA извештаја са класификацијом уочених налаза, Директорат је у септембру 2012.г. предложио план корективних акција за отклањање уочених налаза на који се EASA сагласила.

Током follow up одит-а (20.-22.11.2013) EASA је проверила статус налаза са првог одита и размотрила битне промене настале у међувремену (институционалне промене, промене у регулативи и др.).

Током follow up одит-а утврђен је нови налаз, да Србија није са Хрватском успоставила формални договор око надлежности за пружање услуга преко границе (односи се на мали део ваздушног простора поред аеродрома Осиек).

Један налаз није потпуно отклоњен. Налаз се тицао достављања петогодишњег пословног плана Директорату. Иако је у међувремену успостављен процес редовног достављања плана, садашњи налаз EASA-е је да тај план не садржи све захтеване информације.

За преосталих 22 налаза од првог одита је закључено да су успешно отклоњени.

6. ТРАГАЊЕ И СПАСАВАЊЕ

Служба трагања и спасавања је током 2013. године обезбедила 24-часовну подршку, 365 дана у години, свим ваздухопловима који су користили ваздушни простор Републике Србије, а преко Ваздухопловно спасилачко координационог центра (ВСКЦ). Ваздухопловно спасилачки координациони центар је, преко дежурног Координатора операције трагања и спасавања, учествовао у двадесет и пет операција, при чему је 14 операција било лажног карактера, док је у 11 операција ВСКЦ учествовао у координацији операције трагања и спасавања, провери узбуне, асистенцији другим центрима.

Вршене су месечне комуникацијске провере са „COSPAS-SARSAT MCC“ центром у Барију-Италија, Тулуза-Француске, Агенцијом за контролу летења Србије и Црне Горе SMATSA доо, и са пружаоцима услуга трагања и спасавања из Министарства одбране и Министарства унутрашњих послова.

Током 2013. године Спасилачки координациони центар је примио 40 SIT 185 порука SS (највишег) приоритета. Сви случајеви SS порука су благовремено и темељно решени у сарадњи са „COSPAS-SARSAT MCC“ центрима из Барија и Тулуза, Агенцијом за контролу летења Србије и Црне Горе SMATSA доо и контактима за узбуну регистрованог радио предајника за откривање позиције у случају нужде (ELT).

Правовремено је одговорено на свих 13 комуникационих тестова од стране Cospas-Sarsat-Italy центра из Барија.

У извештајном периоду обављене су 63 вежбе првог нивоа по ИСАО стандардима (комуникацијски тест) и једна вежба другог нивоа по ИСАО стандардима (провера система трагања и спасавања) са припадницима Војске Србије.

Учествовање у вежбама за операцију трагања и спасавања Војске Србије.

Током 2013. године одржавани су месечни састанци са запосленима у Служби трагања и спасавања у циљу унапређења система трагања и спасавања. Вршене су анализе недостатка техничке опреме и давани предлози запослених како да се унапреди систем Службе трагања и спасавања, унапређења координисања тока операције трагања и спасавања, рад на побољшању сарадње између учесника трагања и спасавања и Ваздухопловно спасилачко координационог центра.

Регистровани су нови радио предајници у међународну базу регистрованих радио предајника (IBRD – International 406 MHz Beacon Registration Database). Одржавана је постојећа база регистрованих радио предајника за откривање позиције у случају нужде (ELT – Emergency Locator Transmitter) из YU регистра, а који су већ унети у међународну базу регистрованих радио предајника.

Извршена је обука ново запослених у Служби трагања и спасавања за коришћење система CADAS AFTN/AMHS.

Представник Директората учествовао је на Регионалној конференцији о трагању и спасавању која је одржана у Сарајеву од 23.04-25.04.2013. године. Конференција је организована од стране центра за безбедност RACVIAC, Ваздухопловства Краљевине Данске и Министарства одбране Босне и Херцеговине.

Упутство за рад Службе трагања и спасавања је измењено у складу са постојећом регулативом, и при томе је дошло до измена процедура за рад Спасилачко координационог центра.

Покренута је иницијатива за потписивање споразума са субјектима који могу да учествују у операцијама трагања и спасавања на територији Републике Србије.

Извршена је ревизија постојећих споразума и покренута иницијатива за измену постојећих споразума.

Учествовање на састанцима са представницима Министарства одбране, здравља, унутрашњих послова Републике Србије и Агенције за контролу летења Србије и Црне Горе SMATSA доо.

Посета хеликоптерској ескадрили у Нишу ангажованој за потребе Службе трагања и спасавања.

Учешће на састанцима са представником ЕСА (European Space Agency) у вези могућег ангажовања Службе ТиС у тестирању МЕОСАР система.

Набавка планиране опреме и грађевинско сређивање пословног простора није извршено због недостатка финансијских средстава.

Током 2013. године, нису вршени инспекцијски надзори, одити и сертификације из области трагања и спасавања.

7. УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У ВАЗДУХОПЛОВСТВУ И КВАЛИТЕТОМ

Служба за управљање безбедношћу у ваздухопловству и квалитетом је формирана средином 2013. године и још увек је у процесу развијања. Планом рада Службе нису предвиђени послови истраживања удеса и озбиљних незгода, с обзиром на то да је Одлуком Владе Р. Србије именован Главни истражитељ Центра за истраживање удеса (Службени гласник РС бр. 53/2013 од 18. 06. 2013. г.). Како Центар и поред именовања Главног истражитеља, није био способан да преузме послове из своје надлежности, Директорат је наставио да пружа техничку помоћ Главном истражитељу у пословима везаним за истраживање удеса и озбиљних незгода, на основу „Протокола о преузимању послова истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова“ склопљеног између Директората и Главног истражитеља (бр. 1/0-05-0105/2013-0001 од 02. 07. 2013. г.).

Послови у вези безбедности и пријављивања догађаја

- Укупно је примљено и обрађено 316 пријава догађаја; Израда дневних и ванредних извештаја о догађајима; Примљено је укупно 259 прелиминарних и завршних извештаја о обради пријава о догађајима;

- Кореспонденција са ваздухопловним властима других држава и другим организацијама у вези догађаја – 67 дописа.

- Обрада података о догађајима и израда периодичних извештаја и Годишњег извештаја о догађајима значајним за безбедност цивилног ваздухопловства за 2012. г.;

- Рад на интерној бази догађаја;

- Одржавање система за Добровољно пријављивање догађаја – постављање флајера на аеродрому Београд и аеродрому Ниш, штампање флајера итд;

- Комисијско истраживање догађаја смањеног раздвајања ваздухоплова SXS4BH и TFL224, као и MGX501 и YUBRZ, са свим пропратним пословима;

- Текућа анализа стања безбедности цивилног ваздухопловства Републике Србије са издатим упозорењима и предложеним мерама и акцијама;

- Дефинисање послова Службе, у циљу што адекватнијег развоја исте;

- Састанци са представницима ЕК/ЕУ у циљу испуњавања услова постављених за чланство РС у ЕУ.

Послови у вези истраживања удеса и озбиљних незгода

- Стално дежурство и приправност (00-24) за потребе вршења увиђаја удеса, озбиљних незгода и догађаја;

- Самостално истраживање удеса Параглајдера `Ozon-mantra 4`, пл. Гвоздац, о. Бајина Башта – истрага завршена, са публиковањем Завршног извештаја и пропратним пословима, поступцима и документацијом;

- Техничка помоћ Главном истражитељу у истраживању узрока следећих удеса и озб. незгоде који су се десили на територији РС: моторни змај непознатог типа (о. Ковин), једрилица КА-7 (НА-5077, аеродром Ечка), авион С150L (YU-DOX, о. Сурчин), авион ТС680F (YU-BRV, аеродром Ечка) и авион С182М (LZ-BVP, аеродром Смед. Паланка), у складу са одредбама Протокола о преузимању послова истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова између Директората и Главног истражитеља (увиђаји, дописи, решења, рад на предлогу комисија, рад са комисијама и сл.); све истраге су још у току;

- Техничка помоћ Главном истражитељу у истраживању узрока удеса који су се десили на територији других држава: удес авиона С172N (YU-DPR, о. Пакрац, РХ – информација, дописи и сл.), удес хеликоптера УН12Е (YU-HFH, аеродром Бања Лука,

БиХ – провера предлога завршног извештаја и сл.) и догађај-повреда падобранца на аеророму Ечка, из 2012. г. (одговор АIG Словеније);

- Кореспонденција са другим државним органима (министарства, полиција, судови, тужилаштва, осигурања и тд.) у вези текућих и завршених истрага удеса; Кореспонденција са центрима за истраживање удеса и озбиљних незгода других држава;

- Послови у вези формирања Центра за истраживање удеса и озбиљних незгода (систематизација, описи послова, радних места, буџет, опрема и тд.);

- Комплетирање поступака по удесу ултра-лаког авиона типа Tucano, о. Обреновац, из 2012. г. – достављање Завршног извештаја и пропратни послови;

- Пратећи, информативни послови, у вези удеса авиона J22, ВиПВО, Војске Србије, с. Мрчајевци.

Остали послови у вези управљања безбедношћу и квалитетом:

- Састанци са представницима ЕК у Београду у оквиру пројекта `Twinning Light – Assessment of existing organization`, у вези истраге удеса и озб. незгода, као и управљања безбедношћу и анализом догађаја (више састанака);

- Рад на ICAO, EASA и FAA упитницима за стандардизацију;

- Израда и публикување разних процедура и упутстава за рад Службе.

- Припреме за измену и допуну Правилника о пријављивању догађаја, на основу предложене ЕУ регулативе (треба да буде усвојена у 1. половини 2014. г.);

8. ПОСЛОВИ НАДЗОРА И ПРОВЕРЕ (ОДИТ)

8.1. Послови инспекцијског надзора

8.1.1. Послови инспекцијског надзора (јавни авио-превоз)

Од планираних 130 инспекција, реализовано је 88 одн. 68% планираних.

Предмет инспекције: Air Serbia (30), Авио служба Владе (10), Pelikan Airways (10), Prince Aviation (10), Air Pink (5), Aviogenex (17), Eagle Express (6).

- *Инспекција организације, инфраструктуре и оперативног приручника* (11)
(Air Serbia x2, Авио служба Владе x2, Pelikan Airways x2, Prince Aviation x1, Air Pink x0, Aviogenex x2, Eagle Express x2).

- *Инспекција у лету над радом летачке посаде* (9)
(Air Serbia x5, Авио служба Владе x0, Pelikan Airways x1, Prince Aviation x0, Air Pink x0, Aviogenex x3, Eagle Express x0)

- *Инспекција на платформи* (19)
(Air Serbia x6, Авио служба Владе x3, Pelikan Airways x0, Prince Aviation x3, Air Pink x3, Aviogenex x3, Eagle Express x1)

- *Инспекција над вршењем обука и провера* (10)
(Air Serbia x2, Авио служба Владе x2, Pelikan Airways x1, Prince Aviation x2, Air Pink x1, Aviogenex x1, Eagle Express x1)

- *Инспекција записа са обављених обука и провера* (12)
(Air Serbia x2, Авио служба Владе x1, Pelikan Airways x2, Prince Aviation x2, Air Pink x1, Aviogenex x2, Eagle Express x2)

- *Инспекција припреме лета и оперативне контроле* (8)
(Air Serbia x2, Авио служба Владе x1, Pelikan Airways x1, Prince Aviation x1, Air Pink x1, Aviogenex x1, Eagle Express x1)

- *Инспекција система квалитета и програма спречавања удеса и безбедности летења* (10)
(Air Serbia x2, Авио служба Владе x1, Pelikan Airways x2, Prince Aviation x3, Air Pink x1, Aviogenex x1, Eagle Express x0)
- *Инспекција превоза опасног терета* (0)
- *Инспекција у лету над радом кабинске посаде* (3)
(Air Serbia x 1, Авио служба Владе x 0, Pelikan Airways x 0, Prince Aviation x 0, Air Pink x 0, Aviogenex x 2, Eagle Express x 0)

Послови инспекцијског надзора (пружање услуга из ваздуха)

Од планиране 54 инспекције, реализовано 36 одн. 67% планираних.

Предмет инспекције: Војвођанска привредна авијација (7), ЈАТ привредна авијација (4), Контрола летења Србије и Црне Горе (3), Aerosystem (5), СТС авијација (4), Југосервис(4), МУП Републике Србије(4), Пољопривредна авијација ПКБ(5).

- *Инспекција организације и инфраструктуре* (12)
(Војвођанска привредна авијација x2, ЈАТ привредна авијација x2, Контрола летења Србије и Црне Горе x1, Aerosystem x2, СТС авијација x1, Југосервис x1, МУП Републике Србије x1, Пољопривредна авијација ПКБ x2)
- *Инспекција записа о радном времену, обукама и проверама и документације* (12)
(Војвођанска привредна авијација x3, ЈАТ привредна авијација x1, Контрола летења Србије и Црне Горе x1, Aerosystem x2, СТС авијација x1, Југосервис x1, МУП Републике Србије x1, Пољопривредна авијација ПКБ x2)
- *Инспекција припреме лета и извршење лета* (13)
(Војвођанска привредна авијација x2, ЈАТ привредна авијација x2, Контрола летења Србије и Црне Горе x1, Aerosystem x1, СТС авијација x2, Југосервис x2, МУП Републике Србије x2, Пољопривредна авијација ПКБ x1).

У извршењу инспекцијског надзора над оператерима који пружају услуге из ваздуха није било већих проблема. Одступање од утврђеног броја инспекцијског надзора настало је из разлога специфичности послова који обављају ови оперетари (сезонско обављање послова) пружања услуга из ваздуха.

У односу на претходну годину урађен је већи број инспекција, посебно инспекције припреме и извршење летења. Такође, у 2013. години успостављен је систематски и јасан надзор над оператерима који пружају услуге из ваздуха. Примена нових листа провере и плана инспекцијског надзора започето је од 2012. године.

Послови инспекцијског надзора (превоз за сопствене потребе)

- *Инспекција летачких активности на посебним аеродромима* (24)
(LYBJ x6, LYKI x1, LYKT x1, LYKA x2, LYNS x1 LYPAx2, LYPN x0, LYSD x4, LYSP x0, LYSN x0, LYTR x1, LYVA x0, LYZR x6)
- *Инспекција летачких активности на летилиштима* (11)
(Летилиште Војка x3, Летилиште 13 мај x 3, Летилиште Бесни фок x1, Летилиште Чента x1, летилиште Глогоњски рит x1, Летилиште Јабучки рит x2)
- *Инспекцијски надзор ваздухопловних манифестација* (4)
(Једриличарско првенство x2).
- *Инспекцијски надзор над страним оператерима по програму SAFA*(74)

8.1.2. Послови инспекцијског надзора у области пловидбености

- Провера усклађености организација за праћење континуиране пловидбености ваздухоплова носиоца Уверења о оспособљености за обављање јавног авио транспорта (САМО) (4)
(Преглед САМО/САМЕ: JAT Airways, GAS Aviation, „Аеродром Ечка“, JAT)
- Провера усклађености организација за одржавање ваздухоплова, носиоца Уверења о оспособљености за одржавање ваздухоплова (Део 145) (5)
(Преглед МОЕ: JAT Техника, Gas Aviation, Aviogenex, JAT Airways, SMATSA)
- Инспекција линијског одржавања ваздухоплова (контрола вршења претполетних, транзитних и дневних прегледа, стања авионске опреме, техничка исправност авионских система и опреме, исправна и књига авиона, emergency опреме) - RAMP INSP (SANA Programme) (43)
- Инспекција базног одржавања ваздухоплова (периодични прегледи, радова обнове, модификација и оправки авиона. Интервали прегледа, систем одржавања, алати и испитна опрема, овлашћења ваздухопловно- техничког особља, технолошка документација, квалитет рада)- (Gas Aviation, Aviogenex, SMATSA Пилотска академија) (3)
- Инспекција поузданости погонске групе, АPU, авионских система и опреме (2)
- Инспекција статуса пловидбености авиона (стање ресурса, техничка исправност у односу MEL, стање AD, опремљеност авиона према намени, исправе и књиге авиона) (АСАМ) (8)
- Инспекција складишта резервних делова, боца под притиском, мазива и лепкова и другог материјала са прописаним захтевима складиштења и рокова употребе. Идентификација и начин кружења делова (2)
- Инспекција радионичког одржавања компоненти и авионске опреме (4)
- Инспекција процедура и поступака испитивања материјала без разарања (НДТ) (5)
(SMATSA Пилотска академија, JAT Техника, GAS Aviation, Аеросервис Београд, Аеросервис Ниш)
- Инспекција снабдевања ваздухоплова горивом (6)
(НИС „Аеросервис“ Београд x 4, JAT Привредна авијација Београд, SMATSA Пилотска академија.)
- Инспекција експлоатације ваздухоплова у отежаним условима (зимске експлоатације и др.) (3)
(JAT Техника, Aviogenex, а/д Никола Тесла x1)
- Инспекција и анализа инцидентних случајева и ванредних догађаја у ваздушном саобраћају
У извештајном периоду обрађено је укупно 125 пријава догађаја, од тога урађено је 87 коначних извештаја док је 38 пријава догађаја у раду. Од укупног броја догађаја (125) извршено је 78 инспекција по догађајима и извештајима, а само 10% је изискивало доношење Решења са налогом о неком поступку. Инспектори редовно учествују на састанку о техничким инцидентима и догађајима у JAT Airways-у/Air Serbia, JAT Техници и Аеродрому “Никола Тесла” у Београду. Врше се анализе месечног извештаја о истом.
- Инспекција/провера снабдевања горивом пословних авиона и хеликоптера (150)

- Провера усклађености организација компанија за пружање услуга из ваздуха, носиоца Уверења о оспособљености за обављање делатности ваздухоплова за ваздушни рад (АВС) (9)
- Провера усклађености организације за обављање јавног авио-транспорта, носиоца Уверења о оспособљености (АОС) (8)
(ЈАТ Airways, Aviogenex, Eagle Express, Air Pink, Prince Aviation, Авио служба Владе, SMATSA)
- Утврђивање способности ваздухоплова за безбедан ваздушан саобраћај-пловидбеност:
Основни преглед: авиона (18), хеликоптера (4), ултралаки авион (5), змаја (5), једрилица (3).
Периодичан преглед: авиона (37), ултралаки авион (7), змаја (15), хеликоптера (2), једрилице (13).

8.1.3. Послови инспекцијског надзора у области ваздухопловног особља

Над ваздухопловним особљем спроведена је укупно **191 инспекција**, и то:

- 122 инспекције над практичним испитима,
- 9 инспекција FTO,
- 1 инспекција РФ,
- 2 инспекције Центра за обуку пилота ултралаких ваздухоплова,
- 2 инспекције Центра за обуку кабинског особља,
- 1 инспекција над Центром за обуку пилота параглајдера,
- 1 инспекција Центра за обуку падобранаца,
- 28 инспекцијских надзора над летачким активностима,

Извршен је обилазак терена и утврђени услови за изградњу хелидрома:

- Обилазак терена у општини Апатин, Бачка Паланка.
- сагласност за ВАСП хеликоптера.

Вршен је надзор над спровођењем провера стручности и рада овлашћених испитивача на хеликоперима и авионима, као и ауторизација инструктора теоријске обуке (5 FTO, 3RF).

8.1.4. Послови инспекцијског надзора у области ваздухопловне медицине

Инспекцијски надзор AeMCs

- Ваздухопловно медицински институт-ВМИ, RS/AeMC -001, 10.04.2013.г.
- Ординација медицине рада-Ваздухопловномедицински центар-Air Serbia, RS/AeMC -002, 10.04.2013.г.

Инспекцијски надзор AMEs

- Др В.Лазих, АМЕ-005, Др М.Цмелић-Остојић АМЕ-009, Др З.Шундрић АМЕ-004, Доц.Др М.Павловић АМЕ-007, Др М.Ракоњац АМЕ-011, 10.04.2013.г., Др С.Великић, АМЕ-010, 09.05.2013.г
- У AeMC ЈАТ извршена верификација именовања Др Мирјане Дедић за Шефа ВМЦ ЈАТ, и провера услова за њено именовање за Head of AeMC.

8.1.5. Инспекцијски надзор у области аеродрома

Према плану инспекција за 2012. годину планирано је спровођење 101 инспекцијског надзора у области аеродрома, а реализовано је 36 инспекција. Структура истих је следећа:

- *Инспекцијски надзор површина за кретање ваздухоплова-* (5)
(спроведена 3 надзора површина за кретање ваздухоплова на аеродромима Никола Тесла и 2 надзора површина за кретање ваздухоплова на Константину Великом, док на а/д Морава није завршено планирано оспособљавање за јавни ваздушни саобраћај)
- *Инспекцијски надзор над радом аеродромских служби за одржавање површина за кретање ваздухоплова-* (5)
(спроведене су 3 инспекције на аеродрому Никола Тесла и 2 на аеродрому Константин Велики, док на а/д Морава није завршено планирано оспособљавање за јавни ваздушни саобраћај)
- *Инспекцијски надзор над исправношћу авиомостова и система за навођење авиона на позицију-* (3)
(спроведене 3 инспекције на а/д Никола Тесла)
- *Инспекцијски надзор над објектима пристанишног комплекса (систем за предају и пријем пртљага, траке, ескалатори, лифтови за путнике, системи за информисање, евакуацију, грејање, климатизација, ...)* (3)
(2 инспекције на а/д НТ и 1 инспекција на а/д Константин Велики)
- *Инспекцијски надзор на Аеродрому Никола Тесла Београд – Рад аеродромских служби у условима смањене видљивости (1)*
- *Инспекцијски надзор над стањем препрека на и ван подручја аеродрома* (5)
(а/д НТ (3), а/д КВ (2))
- *Инспекција посебних аеродрома* (7)
- *Инспекцијски надзор осматрања и растеривања птица и животиња аеродрома „Никола Тесла“ и „Константин Велики“* (4)
(а/д НТ (3), а/д КВ (1))
- *Инспекција ватрогасно-спасилачке службе* (0)
- *Инспекција службе прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари* (2)
(а/д Кетеринг АНТ –(1), а/дКВ (1))
- *Инспекција Емергенсу поступака и процедура* (0)
- *Инспекција електро-енергетских система и опреме на аеродромима* (3)⁵
- *Ванредне инспекције (по пријави, ванредном догађају и сл.)* (2)

8.1.6. Послови инспекцијског надзора у области обезбеђивања у ваздухопловству

Током 2013.г. извршено је 29 инспекција над **оператерима аеродрома** од тога над аеродромом Никола Тесла у Београду 20 инспекција, над ЈП „Аеродром Ниш“ 9 инспекција:

- инспекцијски надзор АД „Аеродром Никола Тесла“ Београд - *контрола приступа обезбеђивано-рестриктивној зони аеродрома, укупно инспекција: 2*
- инспекцијски надзор АД „Аеродром „Никола Тесла“ Београд - *заштита периметра аеродрома, укупно инспекција: 4*
- инспекцијски надзор АД „Аеродром Никола Тесла“ Београд - *преглед путника и ручног пртљага, укупно инспекција: 7*

⁵ Потребан инспектор за електро-енергетске системе и опрему.

- инспекцијски надзор АД „Аеродром Никола Тесла“ Београд - преглед лица и ствари које носе са собом, укупно инспекција: 3
- инспекцијски надзор АД „Аеродром Никола Тесла“ Београд - преглед обезбеђивања робе и поште, укупно инспекција: 2
- инспекцијски надзор АД „Аеродром Никола Тесла“ Београд - преглед предатог пртљага, укупно инспекција: 1
- инспекцијски надзор АД „Аеродром Никола Тесла“ Београд - опрема за преглед обезбеђивања, укупно инспекција: 1
- инспекцијски надзор Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш - контрола приступа обезбеђивано-рестриктивној зони аеродрома, укупно инспекција: 1
- инспекцијски надзор Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш - заштита периметра аеродрома, укупно инспекција: 2
- инспекцијски надзор Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш - преглед путника и ручног пртљага, укупно инспекција: 3
- инспекцијски надзор Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш - преглед лица и ствари које носе са собом, укупно инспекција: 1
- инспекцијски надзор Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш - преглед предатог пртљага, укупно инспекција: 1
- инспекцијски надзор Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш - опрема за преглед обезбеђивања, укупно инспекција: 1

Сprovedено је 13 инспекцијских надзора над авио превозиоцима (7 инспекција над домаћим и 6 инспекција над страним авио превозиоцима):

- инспекцијски надзор „ЈАТ Airways” /Air Serbia а.д. Београд - претполетна провера/преглед обезбеђивања ваздухоплова (1)
- инспекцијски надзор „Авиогенекс-а“ д.о.о. Београд - претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова (2)
- инспекцијски надзор „Jat Airways“ а.д. Београд - заштита ваздухоплова (1)
- „Prince Aviation“ д.о.о. Београд - заштита ваздухоплова (3)
- инспекцијски надзор заштите страних ваздухоплова: „Lufthansa“, „Montenegro Airlines“, „WizzAir“.
- Преглед обезбеђивања страних ваздухоплова: „Fly Dubai“(pre-flight aviation security search), „Lufthansa“ и „Swiss International Airlines“.

Над пружаоцима услуга земаљског опслуживања спроведено је 7 инспекција, а над пружаоцима услуга у ваздушној пловидби 2 инспекције:

- инспекцијски надзор „СУ-порт“ д.о.о. Београд - упаривање путника и пртљага, укупно инспекција: 3
- инспекцијски надзор Делатност саобраћаја АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд - упаривање путника и пртљага (укупно инспекција: 3)
- инспекцијски надзор Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш - процедура упаривања путника и пртљага (укупно инспекција: 1)
- инспекцијски надзор „Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA“ д.о.о.- заштита објеката ван аеродрома
- инспекцијски надзор „Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA“ д.о.о.- заштита радио-навигационих уређаја ван аеродрома.

Сprovedено су 4 ванредне инспекције:

- АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд - надзор радова у вези измештања привремене оgrade на аеродрому ради извођења грађевинских радова на Ц платформи, укупно инспекција: 3

- АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд – надзор над спровођењем процедуре у условима смањене видљивости на аеродрому „Никола Тесла“ у делу обезбеђивања у ваздухопловству, укупно инспекција: 1

У односу на годишњи план инспекција за 2013. године нису извешене 4 инспекције а 4 инспекције су извршене преко плана:

- 2 инспекције центара за обуку ваздухопловног особља (Школски центар „Jat Airways“ у термину предвиђеном за инспекцијски надзор није обављао обуку, за Школски центар аеродрома „Никола Тесла“ обављена је ванредна периодична провера испуњености услова за издавање потврде о праву на обучавање ваздухопловног особља)
- 1 инспекција авио такси превозиоца (авио превозилац „Air Pink“ у термину предвиђеном за инспекцијски надзор није обављао летове)
- 1 инспекције пружаоца услуга земаљског опслуживања у вези заштите предатог пртљага („Су-порт“ д.о.о. је од краја октобра писаним путем обестио ДЦВ да је престао да пружа услуге манипулације и заштите предатог пртљага у сортирници, за летове „Air Serbia“)
- 3 инспекције у вези контроле приступа обезбеђивано-рестриктивној зони аеродрома и заштите периметра током обављања радова на проширењу платформе „Ц“ на аеродрому „Никола Тесла“
- 1 инспекција у вези поступања у случају смањене видљивости на аеродрому „Никола Тесла“.

У извештајном периоду обрађено 26 догађаја и то:

- давање изјаве представницима МУП-а - Криминалистичке полиције у вези појашњавања поднетих пријава ометања ласером посада ваздухоплова „Air Pink“ (14.08.2012. године), „Wizz Air“ и „easyJet“ (16.08.2012. године)
- обрада пријаве догађаја са лета „Wizz Air“ WZZ4071 од 25.11.2012. године и израда коначног извештаја
- обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU6682 од 17.12.2012. године (превоза путника који није поседовао карту за наведени лет – идентификација лица), израда коначног извештаја и подношење захтева за покретање прекршајног поступка против одговорног лица
- обрада пријаве догађаја у вези пријаве „Jat Airways“ а.д. Београд од 19.12.2012. године и израда коначног извештаја
- обрада пријаве догађаја од 24.03.2013. године у вези пријаве АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд против капетана Шевић Зорана (преглед обезбеђивања лица) и израда коначног извештаја
- обрада пријаве догађаја у вези пријаве АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд против капетана Шакоте Бранка
- обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU133 од 03.03.2013. године (превоз пртљага путника који се није укрцао на лет – упаривање путника и предатог пртљага) и израда коначног извештаја
- обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU211 од 15.03.2013. године (превоз пртљага путника који се није укрцао на лет – упаривање путника и предатог пртљага) и израда коначног извештаја
- обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU210 од 19.03.2013. године (путник неприхватљивог понашања) и израда коначног извештаја
- обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU350 од 27.04.2013. године (утовар у ваздухоплов пртљага путника који се није укрцао на лет а што је

- проузроковало обуставу полетања и враћање ваздухоплова на позицију (упаривање путника и предатог пртљага) и израда коначног извештаја
- обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU682 од 16.06.2013. године (путник неприхватљивог понашања) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU114 од 26.06.2013. године (регистрација путника) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU351 од 21.07.2013. године (путник неприхватљивог понашања) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја на аеродрому „Никола Тесла“ у Београду од 06.08.2013. године (сумњиви предмети-кубуре у непраћеном предатом пртљагу) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU416 од 09.08.2013. године (укрцана два лица са картама за лет другог авио-превозиоца – контрола укрцавања путника у ваздухоплов) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја са лета „Fly Dubai“ FHY 711 од 11.08.2013. године (ометање посаде ласером) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја на аеродрому „Никола Тесла“ од 19.08.2013. године (оружје у трансферном предатом пртљагу путника) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU420 од 19.08.2013. године (укрцана два путника са картама за лет другог авио-превозиоца – контрола укрцавања путника у ваздухоплов) и израда коначног извештаја
  - обрада пријаве догађаја са лета „Jat Airways“ а.д. Београд JU210 од 08.09.2013. године (контрола приступа пилотској кабини и излазак путника из ваздухоплова)
  - обрада пријаве догађаја на аеродрому „Никола Тесла“ у Београду од 17.11.2013. године (неовлашћен улазак члана посаде „Air Serbia“ на пролазу „Д2“)
  - обрада пријаве догађаја са лета „Air Serbia“ број JU512 од 04.12.2013. године (регистрација предатог пртљага посаде)
  - обрада пријаве догађаја са лета „Air Serbia“ број JU512 од 06.12.2013. године (регистрација предатог пртљага посаде)
  - обрада пријаве догађаја са аеродрома „Никола Тесла“ у Београду од 11.10.2013. године (оружје у ручном пртљагу путника)
  - обрада пријаве догађаја са аеродрома „Никола Тесла“ у Београду од 24.11.2013. године (оружје – сигнални пиштољ у ручном пртљагу путника)
  - обрада пријаве догађаја са лета „Air Serbia“ број JU311 од 18.12.2013. године (путник неприхватљивог понашања)
  - обрада пријаве догађаја са лета „Air Serbia“ број JU651 од 22.12.2013. године (путник неприхватљивог понашања)

Поднета пријава због сумње да је направљен прекршај по основу Закона о ваздушном саобраћају против „Jat Airways“ д.о.о. Београд у вези догађаја који се односи на погрешно спроведену процедуру упаривања путника и пртљага (укупно: 1)

8.1.7. Инспекцијски надзор у вези са обуком и стручном оспособљеношћу контролора летења, као и центара за обуку КЛ

Током 2013. године извршено је 84 инспекцијска надзора:

- Инспекцијски надзор тестирања нивоа знања ваздухопловног енглеског језика (2)
- Инспекцијски надзор спровођења испита за стицање дозволе студента контролора летења, контролора летења, овлашћења, додатних и посебних овлашћења (63)
- Инспекцијски надзор SMATSA доо организација за обуку -Центра за обуку контролора летења и надзор обука контролора летења у центру за обуку (12)

- Инспекцијски надзор SMATSA доо организација за обуку – јединица контроле летења: ЦКЛ Београд, АКЛ Београд, АКЛ Батајница, АКЛ Вршац⁶, АКЛ Поникве, АКЛ Краљево, АКЛ Ниш (7)

8.1.8. Инспекцијски надзор у области управљања ваздушним саобраћајем (АТМ)

- Инспекцијски надзор SMATSA доо организација за обуку – јединица контроле летења: ЦКЛ Београд, АКЛ Батајница, АКЛ Вршац, АКЛ Поникве, АКЛ Краљево (5)

- Спровођење инспекцијског надзора АТМ услуга на локацијама:

Инспекцијски надзор над спровођењем испита у АКЛ Вршац за стицање звања контролора летења ADI/TWR, припрема и спровођење инспекцијског надзора у АКЛ Краљево, припрема за инспекцијски надзор у LYUZ; аеродрома: Поникве, Ченеј и Ср. Митровица; Инспекцијски надзор SMATSA доо, SQS, поводом догађаја TCAS (RA), YUBRZ и MGX501, инспекцијски надзор, припрема и спровођење испита за TWR дозволу у АКЛ Вршац, за 4 кандидата; припрема за инспекцијски надзор аеродрома Ечка, међународна манифестација, такмичење у вазд. једриличарству „Зрењанин куп 2013“ (29.04.2013)

- Инспекције MET служби пружаоца услуга у управи и на аеродромима у Србији- послови MET провере у Центру за обуку SMATSA.
- Инспекције одређених служби у РХМЗ Србије које раде део послова за ваздухопловство-затварање налаза.
- Посета аеродромима: Сремска Митровица (Радинци), Нови Сад (Ченеј), Бор, Суботица, Крушевац, Дивци (Ваљево) ради увида у услове за сертификацију AFIS.

8.1.9. Инспекцијски надзор над комуникацијским, навигацијским и надзорним система и уређајима (CNS)

- *Инспекције радарских станица* (3)
(РС Кошевац, РС Ковин, РС Муртеница)
- *Инспекција примопредајних центара* (6)
ТхВршац, ТхБеоград, ТхРудник, РхРудник, РхКопаоник, ТхКопаоник
- *Инспекције опреме навигационе инфраструктуре* (45)
- *Инспекције поводом пријаве догађаја или других ванредних разлога за непосредну проверу безбедности-* (4 ванредне инспекције)
(ЦКЛ Београд, служба АСКЛ, преглед неколико извршених промена
ЦКЛ Београд, TopSky систем, враћање софтвера на стару верзију
ЦКЛ Београд, TCAS и TopSky систем
ЦКЛ Београд, ATIS систем увођење)
- *Инспекције CNS уређаја у техничким салама и торњевима АКЛ-ова* (5)
(АКЛ Вршац 3, АКЛ Ниш 2)

8.2. Основне провере

8.2.1. Послови основне провере у области саобраћајне делатности

- *Послови основне провере (јавни авио превоз)* (0)
- *Послови основне провере (пружање услуга из ваздуха) - Аеросервис* (1)

8.2.2. Послови основне провере у области пловидбености

- *Спровођење основне провере Ваздухопловно- техничке делатности одржавања ваздухоплова Део 145.* (2)

⁶ По основу инспекцијског надзора поднета је прекршајна пријава за кршење одредби ЗВС за пет лица из АКЛ Вршац и издато је 5 решења са налогом инспектора за отклањање неправилности.

- Спровођење основне провере Ваздухопловно- техничке делатности одржавања ваздухоплова Део 145 на основу Акредитационе потврде EASA ACCR.RS.02.11 (1)
- Спровођење основне провере Ваздухопловно- техничке делатности производње ваздухоплова (2)
- (Спровођење основне провере Ваздухопловно-техничка делатност пројектовања (DOA) (2)
- Спровођење основне провере Ваздухопловно-техничка делатност Обезбеђивања континуиране пловидбености ваздухоплова (3)

8.2.3. Послови основне провере у области ваздухопловног особља

- Спроведене су 4 основне провере центара за обуку и то:

- Центар за обуку пилота једрилица -2;
- Центар за обуку кабинског особља-2.

- Провера стручне оспособљености ваздухопловног особља

- Теоријски испити

У извештајном периоду спроведено је 9 редовних и 11 ванредних термина за теоријске испитне рокове за стицање дозволе пилота авиона и инструкторских овлашења, хеликоптера, једрилица, падобранца, ултралаких ваздухоплова, параглајдера. На **теоријске испите** је изашло **361 кандидат** (ATPL (A) -63; CC-173; CPL(A)-4; CPL(H)-9; IR(A)-2; P-8; PG-14; PPL(A)-46; PPL(H)-4; ULA-24; ванредна провера-1; замена националних дозвола у JAR FCL 1-13. **Укупно испита:361**)

Израда компјутерске базе питања за параглајдере, израда испитних питања за базу испитних питања за дозволе: падобранца, пилота параглајдера, кабинског особља. Израда питања за ванредну проверу. Рад на изради програмског пакета за полагање теоријских испита. Ажурирање базе питања за PPL(A) и почетак припреме нове верзије базе питања. Израда потврде за теоријске испите за кандидате који нису положили теоријске испите и обавештење центрима за обуку. Израда годишњег извештаја и анализе рада програмског пакета за спровођење теоријских испита)

- *Практични испити :*

Структура одржаних практичних испита је следећа: (ATPL (A)-6; CPL(A)-12; PPL(A)-28; IR(A)-39; PPL(H)-0; CPL(H)-0; SEP(land)-15; MEP (land)-47; дозвола пилота ултралаког ваздухоплова-18; дозвола пилота параглајдера-10; дозвола падобранца-10; FI(A)-4; CRI(A)-1; CRE(A)-4; FE(A)-3; Type Rating (A)-63; Type Rating (H)-1; TRE(A)-1; TRE(H)-1; ARB-2; AS-1. Укупно (271).

8.2.4. Послови основне провере у вези са обуком и стручном оспособљеношћу контролора летења, као и центара за обуку КЛ

У склопу провере Центра за обуку контролора летења SMATSA доо, извешена је и провера услова за спровођење испита из енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији. (1)

8.2.5. Послови основне провере у области управљања ваздушним саобраћајем (АТМ)

У извештајном периоду извршена припрема за сертификацију AFIS услуга на спортским аеродромима и спровођење истих. Посета аеродрому Кикинда ради увида у услове за сертификацију AFIS.

8.2.6. Послови основне провере у области обезбеђивања

Спроведено је 10 основних провера у области обезбеђивања:

- „Navigator Cargo Agent“ д.о.о. Београд-провера испуњености услова за стицање статуса „регулисани агент“
- „Interšped B“ д.о.о. Београд-провера испуњености услова за стицање статуса „регулисани агент“
- „Аеродром Кетеринг“ д.о.о. Београд-провера испуњености услова за стицање статуса „регулисани снабдевач залиха намењених потрошњи током лета“
- АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд-провера испуњености услова за издавање дозволе за обављање прегледа обезбеђивања
- Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш-провера испуњености услова за издавање дозволе за обављање прегледа обезбеђивања
- „Montavia New Solutions“ д.о.о. Београд-учешће у раду тима проверивача за проверу испуњености услова за издавање дозволе за пружање услуга земаљског опслуживања.
- Управа Царина-учешће у раду тима проверивача за проверу испуњености услова за коришћење објеката за смештај скенера Управе царина на АНТ.
- АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд-провера испуњености услова за отварање новог службеног пролаза.
- „Sky Partner R.S.“ д.о.о. Београд-учешће у раду комисије за проверу испуњености услова за издавање дозволе за пружање услуга земаљског опслуживања.
- „Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA“ д.о.о. Београд-учешће у раду тима проверивача за проверу испуњености услова за обављање јавног авио-превоза

8.2.7. Послови основне провере у области аеродрома

- Основне провера у области аеродрома (49) и то:
  - основне провера испуњености услова за коришћење (рулне стазе А и Б, платформа Ц и сервисне саобраћајнице) (8);
  - основне провере испуњености услова за коришћење авиомостова А1-А5 и Ц6 (4).
  - основне провере испуњености услова за коришћење осталих објеката (за царински скенер, ограда, службени пролаз А1, инфо и радни пултови у Т2) (5).
  - основне провере посебних аеродрома (7)
  - основне провере летишта (14)
  - основне провере терена (8)
  - основне провере испуњености услова за пружање услуга земаљског опслуживања од којих је једна провера у току (Sky Partner) (3+1)
  - Аеродром Морава (Краљево) није поднео захтев за основном провером.

8.3. Периодичне провере

8.3.1. Послови периодичне провере у области саобраћајне делатности

- Послови периодичне провере (јавни авио-превоз) (6)
(Eagle Express, Prince Aviation, Air Pink, Air Serbia, Aviogenex, Авио служба Владе,)
- Послови периодичне провере (пружање услуга из ваздуха) (4)
(ПКБ Авијација (у рест), XJ МУП РС, Aerosystem, СТС Авијација).

8.3.2. Послови периодичне провере у области пловидбености

- Спровођење периодичне провере Ваздухопловно-техничка делатност производње ваздухоплова – провера ради утврђивања типа (3)
- Спровођење периодичне провере Ваздухопловно-техничке делатности одржавања ваздухоплова (13)

- Спровођење периодичне провере Ваздухопловно-техничке делатности одржавања ваздухоплова на основу Акредитационе потврде EASA ACCR.RS.02.11 (3)
- Спровођење периодичне провере Ваздухопловно-техничке делатности обезбеђивања континуиране пловидбености ваздухоплова (14)

8.3.3. Послови периодичне провере у области ваздухопловног особља

- Извршено је 17 периодичних провера центара за обуку и то:

FTO-4; TRTO-2; RF-7; Центра за обуку падобранаца -1; Центра за обуку пилота једрилица-0; Центра за обуку пилота параглајдера – 1; Центра за обуку кабинског особља-0; Центра за обуку пилота ултраликих ваздухоплова-2;

- *Language proficiency*

Контрола квалитета процеса тестирања - енглески који спроводи SMATSA Aviation Academy.

Контрола квалитета процеса тестирања - енглески који спроводи FTO Prince Aviation.

8.3.4. Послови периодичне провере у области ваздухопловне медицине

- Ваздухопловно медицински центри (AEMCs) морају да прилагоде свој систем управљања, програме обуке, процедуре и приручнике тако да буду усаглашени са Анексом VII Прилога 1 Правилника о летачком особљу, „Сл.гласник РС бр.33/13“ најкасније до 8 априла 2014.г.

Током 2013. године, Директорат је извршио периодичну проверу ваздухопловно медицинских центара :

- Ваздухопловно медицински институт-ВМИ, RS/AeMC -001, 10.04.2013.г.
- Ординација медицине рада-Ваздухопловно медицински центар-Air Serbia, RS/AeMC -002, 10.04.2013.г.

8.3.5. Послови периодичне провере у области ваздушне пловидбе

- Периодична провера пружаоца услуга у ваздушној пловидби- АКЛ Ниш, АКЛ Батајница, АКЛ Вршац, АКЛ Краљево, ЦКЛ Београд. Преглед Извештаја о спроведеној заједничкој периодичној провери ЦКЛ Београд, 12-03-R-NSA2/REP. Комуникација са АЦВ Црне Горе и разматрање предлога корективних мера које је упутила SMATSA доо у вези са налазима уоченим у току периодичне провере ЦКЛ Београд у децембру 2012.
- Стални надзор над Центром за обуку ВМО особља пружаоца услуга у ваздушној пловидби - Анализа захтева и документације уз захтев за одобрење нове листе наставног особља ЦО, доношење решења и попуњавање одобрења на захтеву за одобравање листе наставног особља за обуку ВМО ЦО SMATSA.
- Спровођење провере центра за обуку ваздухопловно техничког особља.
- Надзор над функционалним променама у пружању услуга у ваздушној пловидби- обрада 33 пријаве промена у функционалном систему.
- Одобравање битних промена у функционалном систему пружалаца CNS услуга у ваздушној пловидби- Допуна сертификата SMATSA д.о.о. за пружање ATIS услуге.

8.3.6. Послови периодичне провере у области аеродрома

- У области аеродрома спроведена је једна (1) периодична провера аеродрома „Никола Тесла“ у Београду и једна (1) периодична провера испуњености услова (одит) за пружање услуга земаљског опслуживања (SU-PORT), док је периодична

провера аеродрома „Константин Велики“ у Нишу у току. Планираних 7 периодичних провера посебних аеродрома одрађено је кроз инспекције.

- Обрађена је 21 пријава догађаја у вези птица (19 са а/д „Никола Тесла“ у Београду и 2 са а/д „Константин Велики“ у Нишу)

8.3.7. Послови периодичне провере у области обезбеђивања у ваздухопловству

Извршено 5 периодичних провера из области обезбеђивања и то:

- „DHL International“ д.о.о. Београд-провера испуњености услова за стицање статуса „регулисани агент“
- „Јат Кетеринг“ д.о.о. Београд-провера испуњености услова за стицање статуса „регулисани снабдевач залиха намењених потрошњи током лета“
- АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд Центар за стручно оспособљавање запослених- Одељење за безбедност-провера испуњености услова за стицање права на обучавање ваздухопловног особља
- АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд-провера испуњености услова за коришћење аеродрома
- „Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA“ д.о.о. Београд Центар обласне контроле летења-учешће у раду тима проверивача за проверу испуњености услова за издавање сертификата

У односу на план није извршена периодична провера АД „Интереуропа Логистичке услуге Београд“ из Београда због недостатка расположивих инспектора/одитора. Обзиром да статус „регулисани агент“ за Интереуропа-у важи до октобра 2014. за 2014. годину предвиђена је основна провера наведеног субјекта у циљу утврђивања испуњености услова за добијање горе наведеног статуса.

У извештајном периоду извешено је 9 провера/одита преко плана за 2013.

8.3.8. Послови периодичне провере у вези са обуком и стручном оспособљеношћу контролора летења, као и центара за обуку КЛ

- Периодична провера SMATSA доо организација за обуку -Центра за обуку контролора летења и Службе људских ресурса.
- Провера и издавање сертификата за употребу симулатора за обуке које се спроводе у центрима за обуку SMATSA доо.
- Периодична провера SMATSA доо организација за обуку – јединица контроле летења: ЦКЛ Београд, АКЛ Београд, АКЛ Батајница, АКЛ Вршац, АКЛ Поникве, АКЛ Краљево, АКЛ Ниш и Службе људских ресурса.
- Провере у циљу верификације примене корективних мера. Развијен је и регистар корективних мера за све одите у организацијама за обуку у SMATSA доо.
- Анализа догађаја и утврђивање узрока незгода из области управљања ваздушним саобраћајем (Air traffic management - АТМ) према пристиглим пријавама.

8.4. Остали послови:

- Увођење новог типа авиона А319 у Потврду о оспособљености за обављање јавног авио-превоза.

- Увођење новог типа ваздухоплова А320 у ЈАТ Техници и ЈАТ Airways (касније AIR SERBIA) које су донеле 3 нове организације за одржавање и континуирану пловидбеност.

9. УПРАВНИ И СТРУЧНИ ПОСЛОВИ

Током године су спроведене активности и извршени прегледи на основу којих су издате следећа уверења, потврде, одобрења, сагласности:

9.1. Област пловидбености

Решења: о одобравању Програма одржавања ваздухоплова, одлагању/одобравању продужењу МЕЛ, потврда о уградњи опреме на авиону, потврда о брисању авиона из регистра, промени власника, решење о формирању комисије за пловидбеност авиона, о додељеивању MODE S/ELT кода за авионе, решење за одобрење конфигурације авионе, продужењу календарског ресурса, обиму радова за продужењу календарског ресурса, одобравање Приручника одржавања ваздухоплова за хеликоптере, решење за израду програма летних испитивања, о одобрењу уговора за одржавање, одобравање техничке књиге (TLB), извод из регистра за ваздухоплове, упис/промене података у регистру ваздухоплова – (239). Издато 56 дозвола за лет.

Уверења о регистарцији, уверења о пловидбености, уверења о буци, продужење уверења за употребу симулатора лета, продужење ARC - (189).

Преглед и одобравање Програма одржавања ваздухоплова – (58), Одобрење приручника за летење ваздухоплова (AFM) - (4). Измена и допуна Приручника о обуци Дирекције за безбедност и надзор.

Планирана упутства за кориснике (индустрију) су урађена са променом/израдом одговарајућих листа промене које су по потреби дате корисницима. Израђени су одн. промењени NPV (Налози за пловидбеност) који се односе на авионске батерије, вулкански пепео, питостатик системе...

9.2. Област ваздухопловног особља

Прегледано је и одобрено 87 приручника центра за обуку летачког особља и то: 53 оперативна приручника (ОМ), 26 приручника за обуку (ТМ), 5 приручника за квалитет (QM), 3 приручника управљања сигурношћу.

У извештајном периоду обрађено је 1251 предмет –утврђивање услова (за излазак на теоретске испите (282), утврђивање услова за излазак на практичне испите и процене оспособљености (171), утврђивање услова за превођење националне у JAR FCL дозволу и PART-FCL дозволу (57), утврђивање услова за инструкторе теоретске наставе и практичне обуке – у оквиру процеса стандардизације и ауторизације (2), утврђивање услова приликом издавања уверења на право коришћења уређаја за симулирање летења (21), обрада захтева који се односе на покретање прекршајних или кривичних поступака (2), остали записи, молбе, дописи...(716))

Урађене процедуре, листе провере, програми обуке, приручници, извештаји, планови, потврде....Примена и имплементација антивирусних заштитних механизма за РС софтвере према инструкцијама ОИКП.

9.3. Област ваздухопловне медицине

Здравствени прегледи ваздухопловног особља и издавање лекарских уверења

- Иницијални здравствени прегледи и лекарска уверења (476):
  - Класа 1: 88,
  - Класа 2: 386,
  - Класа 3: 2.
- Здравствени прегледи за продужење/обнову лекарских уверења (1399):
  - Класа 1.730,

- Класа 2:440,
Класа 3: 229
- Одбијено издавање лекарских уверења (15):
Класа 1: 2,
Класа 2:12,
Класа 3: 1.
  - Head of AMS допунско разматрање и оцена здравствене способности одложених или оглашених неспособним од стране АМЕС – (43):
Класа 1:15,
Класа 2: 25,
Класа 3: 3.
  - Head of AMS суспензија и повлачење суспензије лекарског уверења (30).
  - Head of AMS Трансфер медицинских података (24).

Остали послови:

- Администрирање електронском базом података - COMPIC FCL 3 и - континуирани надзор рада овлашћених лекара (АМЕС). Усаглашавање COMPIC софтвера са новим Правилником и новом регулативом за медицинско лиценцирање летачког особља Part-MED. Тестирање демо верзије COMPIC softwera и пуштање у рад ажурираног softwera у складу са Анексом IV Part MED, у којој је коригован application form (захтев за издавање лекарског уверења). Анализа функционисања COMPIC softwera и предстојећи ажурирање у вези са захтевима за кабинско особље са крајњим роком 08.04.2014.г.

- Израда/ажурирање процедура, листа провера, програма обуке, приручника, извештаја, планова, давање одговора са мишљењем о прихватљивости Оперативног приручника, део А секција 6, оператера (Авио служба Владе, Air Pink, Aviogenex, ЈАТ Airways, Eagle Express...Урађена процедура о копирању медицинских података за 130 имаоца српских дозвола који лете у Montenegro Airlines-у и достава исте овој авиокомпанији.

- У Директорату је на молбу АМЕС из ВМЦ ЈАТ-а, одржан састанак у вези са новонасталом ситуацијом у Jat Airways-у и виђењем менаџмента ЕТИХАД-а да се ВЦВ ЈАТ-а не види у Air Serbia а у циљу да би предупредили гашење јединог цивилног ваздухопловно медицинског центра у коме се прегледа око 85% свих носилаца ваздухопловних дозвола, као и монопол на професионалном нивоу који би на тај начин настао. Састанак са менаџментом Директората и Шефом ВМЦ ЈАТ Др М. Дедић на тему:“Реструктурирање ЈАТ-а и могуће укидање ВМЦ ЈАТ“; Упућивање дописа Милутину Поповићу, помоћнику министра за саобраћај у вези са постојећим проблемом.

- Обраде пријаве догађаја ванредног слетања из медицинских разлога.

- Достављање предлога програма/пројекта који се могу финансирати из ЕУ фондова, а односе се на ваздухопловну медицину и тичу се обуке и израде софтвера за медицинско лиценцирање ваздухопловног особља.

9.4. Ваздухопловне дозволе

Решења у вези издавања, продужења и обнове рока важења дозвола/овлашћења, и то: (2815)

- Издавање, продужење важења и упис овлашћења за летачко особље (1898)
- Издавање/продужење важности и упис овлашћења за контролоре летења (594)
- Издавање, продужење важења и упис овлашћења ваздухопловних механичара/диспичера (323)
- Решења у вези са полагања испита (723)

- Решења у вези полагања испита летачког особља (611)
- Решења у вези полагања испита за контролора летења (56)
- Решења у вези полагања испита за механичаре/диспичере (5)
- **Решења у вези издавања, проширења и продужења рока важења ауторизација (140)**
  - Решења у вези издавања, проширења и продужења рока важења ауторизација пилоте ученике (140)
  - Решења у вези издавања, проширења и продужења рока важења ауторизација за испитиваче (0)
- **Решење у вези уписа у регистар аеродрома/летишта, терена (11)**
- Израда потврде о важењу дозвола и потврде о неимању удеса/незгода (203)

Остали послови:

- Израда процедура, листа провере, програма обуке, приручника, извештаја, планова, потврда... Ажурирање истих. Примена и имплементација нових база података.
- Послови библиотечко-информационе делатности

9.5. Контролори летења

Током 2013. године, а сходно динамици достављања поднетих захтева, извршена је провера услова за издавање решења за спровођење испита контролора летења. Такође,

- издата су решења којима се одобравају програми и планови почетне обуке контролора летења и то за:
  - Програм и план за Basic Training
  - Програм и план за ADI (TWR)
  - Програм и план за ADV
  - Програм и план за APP
  - Програм и план за TCL
  - Програм и план за ACP
  - Програм и план за APS(RDR)
  - Програм и план за ACS (RDR)
  - Методологију почетне обуке контролора летења
  - Приручника о обуци и процедурама Центра за обуку контролора летења.
- Издата су решења за Програме и планове континуиране обуке контролора летења јединица контроле летења (за следећа овлашћења: ACS, APS, APP и ADI):
  - Обука за ванредне ситуације (Emergency)
  - Обука за освежење знања (Refresher)
  - Обука за управљање безбедношћу, обезбеђивање и руковођење у кризним ситуацијама
  - Обука из језика.
- Издата су решења којима се одобравају планови обуке контролора летења у јединицама контроле летења SMATSA доо:
  - АСС Београд, АКЛ Београд, АКЛ Батајница, АКЛ Вршац, АКЛ Краљево, АКЛ Поникве, АКЛ Ниш, Методологија обуке у јединицама контроле летења, Приручника о обуци и процедурама у јединицама контроле летења.
- Издата су решења којима се одобравају процедуре одржавања стручности контролора летења SMATSA доо:
  - АСС Београд, АКЛ Београд, АКЛ Батајница, АКЛ Вршац, АКЛ Краљево, АКЛ Поникве, АКЛ Ниш.

- Издата су решења којима се одобравају тестови за тестирање нивоа знања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији
- Издата су решења којима се овлашћују 5 администратора, испитивача и оцењивача за спровођење тестирање нивоа знања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији.
- Урађен је предлог за 27 решења за испитиваче стручне оспособљености контролора летења.
- Урађен је изглед ауторизације као посебне исправе и након утврђивања услова издата је за 27 испитивача стручне оспособљености контролора летења.
- За све испитиваче урађен је уговор и анекс уговора о пословно техничкој сарадњи који су потписали Директорат и SMATSA доо.

9.6. Област ваздушне пловидбе

У извештајном периоду радило на:

- попуњавању EASA упитника: намењеног ваздухопловним властима- Упитник о делотворности управљања безбедности, State just Culture Questionnaire; попуњавању ICAO USOAP упитника, попуњавању ISIS II упитника.
- Одобравању листе стручњака за обуку (теоријску и практичну) ваздухопловног MET особља.
- Анализа догађаја у области АТМ (33)
- Праћењу и ажурирању међународних и домаћих ваздухопловних публикација и докумената (EUR ANP, AIP Србије и Црне Горе)
- Ажурирању LSSIP 2013 базе података и координације са контакт особама из Евроконтрола, АЦВ и SMATSA.
- Сачињено мишљење и образложење на допис Министрства енергетике о иницијативи РХМЗ да буде именован за MET ANSP. Одговори на дописе Министрства енергетике и Синдиката запослених у SMATSA на тему решења Владе о именовању РХМЗ за пружаоца ваздухопловних MET услуга; Писмо Министрству саобраћаја на тему решења Владе о именовању РХМЗ за пружаоца ваздухопловних MET услуга; Урађена упоредна анализа послова SMATSA доо и РХМЗ за испуњење преузетих обавеза Републике Србије у области пружања ваздухопловних MET услуга и консултације и усаглашавања са SMATSA доо MET.00 с тим у вези;...
- Одобравању 28 програма обуке за ваздухопловно техничко особље пружалаца услуга у ваздушној пловидби у центрима за обуку
- Преглед документације SMATSA д.о.о.:
  - преглед безбедносних анализа система: TRS ProLine, VCS3020X, ParkAir, Divos (3)
  - Преглед Декларација о верификацији: ATIS/VOLMET, TopSky, PC Ковиона.
- Учешће на састанцима PATEL-а и јавним консултацијама поводом измене Правилника о радио и телекомуникационој терминалној опреми, координација активности са SMATSA доо.
- Кооперација о активностима ICAO-а поводом заштите фреквенција које се користе у ваздухопловству.
- Издавање одобрења за градњу објеката (које могу бити препреке) на локацијама (160)

- Давање мишљења о праметима у вези градње објеката које могу бити препреке за ваздушни саобраћај.

9.7. Област аеродрома

Током 2013. године издато је преко 260 мишљења, сагласности, потврда, решења, прегледа документације, одобрење програма, упутстава, процедура... у вези са аеродромима

- Издавање потврде за планску и пројектну документацију са становишта безбедности ваздушног саобраћаја (9)
- Давање мишљења из области аеродрома, урбанистичких услова за изградњу у зони аеродрома (8)
- Давање сагласности на локацију за изградњу објеката – са становишта безбедности ваздушног саобраћаја (166)
- Давање сагласности за организацију ваздухопловних манифестација, снимања из ваздуха, извођење падобранских скокова (32)
- Давање одобрења за ванаеродромска слетања/полетања хеликоптера (24)
- давање услова Урбанистичким заводима, за израду просторних планова са становишта безбедности ваздушног саобраћаја (20);
- Сачињена су 4 Упутства, 3 процедуре и 6 образаца.
- Одобрење програма стручног оспособљавања лица које обављају послове у транспорту опасног терета у ваздушном саобраћају, а.д. Аеродром "Никола Тесла" Београд.
- Овлашћење инструктор за транспорт опасног терета (2)
- Верификација наставника теоријске обуке у Центрима за обуку ваздухопловног особља које посредно утиче на безбедност ваздушног саобраћаја (3)
- Верификација инструктора практичне обуке у Центрима за обуку ваздухопловног особља које посредно утиче на безбедност ваздушног саобраћаја (1)
- Пријава догађаја или потенцијалне опасности на аеродрому (11)
- Пријава догађаја изазваног присуством опасног терета (3)
- Добровољна пријава догађаја (1)

9.8. Област обезбеђивања у ваздухопловству

У погледу прегледа програма за обезбеђивање:

- *прузалаца услуга земаљског опслуживања* дата је сагласност на програм за обезбеђивање у ваздухопловству „СУ-порт“ д.о.о. Београд чији је програм усаглашен са Националним програмом за обезбеђивање,

- *Редовног авио превозиоца* одобрени су програми за обезбеђивање у ваздухопловству: Aviogenex (измене програма), JAT Airways a.d. (измене и допуне) и Air Serbia чији су програми усаглашени са Националним програмом за обезбеђивање.

Нису одобрени програми: „Easy Jet“, „Fly Dubai“, „Belavia-Belarusian Airlines“, „Aeroflot“, „Turkish Airways“, „Montenegro Airlines“, „Qatar Airways“, „Etihad Airways“, „Swiss Air“ због неусаглашености са Националним програмом за обезбеђивање.

- *Авио таксија* одобрене су измене програма за обезбеђивање у ваздухопловству: Авио Службе Владе и Eagle Express.

- *Пружаоца услуга у ваздушној пловидби* одобрење измене програма за обезбеђивање у ваздухопловству „Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA“ д.о.о. Београд.

- *Регулисаних снабдевача залиха намењених за потрошњу у току лета (кетеринг)* одобрен је Програм „Аеродром кетеринг“ д.о.о. Београд.

- *Регулисаног агента* одобрене измене програма за обезбеђивање у ваздухопловству: „Интереуропа Логистичке услуге Београд“ д.о.о. Београд и „Cargo Agent-Navigator“ д.о.о. Београд.

Нису одобрени програми за обезбеђивање у ваздухопловству „Interšped B“ д.о.о. Београд и „DHL International“ д.о.о. због неусаглашености са Националним програмом за обезбеђивање.

- *Оператера аеродрома* одобрен Програм Ј.П. „Аеродром Ниш“ Ниш.

Није одобрена ревизија програма АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд, није усаглашен са одредбама Националног програма за обезбеђивање у ваздухопловству и подзаконским прописима.

У погледу Оперативних приручника:

- *Прегледани приручници редовних авио-превозилаца:* Aviogenex и JAT Airways и усаглашеност измењених секција са сопственим програм за обезбеђивање у ваздухопловству. Проверене усклађености In-flight Bomb Search Checklist и In-flight Bomb Handling Procedure за ваздухоплов А319 авио-превозиоца „Air Serbia“ а.д. Београд са Програмом за обезбеђивање у ваздухопловству „Air Serbia“ а.д. Београд.

- *Прегледани оперативни приручници авио таксија:* „Авио Служба Владе“ и „Air Pink“ и усаглашеност измењених секција са сопственим програм за обезбеђивање у ваздухопловству.

- *Прегледани приручници за обављање прегледа обезбеђивања:* одобрене измене и допуне Приручника ЈП „Аеродром Ниш“ Ниш, као и измена Приручника за АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд.

- *Школски центри за обуку из области обезбеђивања у ваздухопловству*-одобрене измене програма обуке и наставних планова „JAT Airways“ а.д. Београд Школски центар и одобрење програма обуке и наставних планова обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству АД Аеродром „Никола Тесла“ Београд

- *Одобрени програми обуке осталих субјеката*- одобрење програма обуке и наставних планова у области обезбеђивања у ваздухопловству „JAT Кетеринг“ д.о.о. Београд и одобрење програма обуке и наставних планова обуке за особље „Аеродром Кетеринг“ д.о.о. Београд.

- *Ревизије програма које нису одобрене* – преглед усаглашености наставних програма обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству: „Авиогенекс“ д.о.о. Београд са подзаконским прописима у области обезбеђивања у ваздухопловству и достава примедби; преглед усаглашености и достава примедби на измене и допуне програма обуке и наставне планове обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству „JAT Техника“ Београд, преглед усаглашености и достава примедби на програме обуке и наставне планове обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству за Школски центар „Ваздухопловне Академије“ Београд, преглед усаглашености и достава

примедби на измене и допуне програма обуке и наставне планове обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству ЈП „Аеродром Ниш“ Ниш; израда примедби на програм обуке и наставне планове обуке особља у области обезбеђивања у ваздухопловству „СУ-ПОРТ“ д.о.о. Београд.

- *Остале процедуре*- преглед усаглашености са подзаконским прописима и давање мишљења на исте. Такође, узето је учешће на 3 седнице Аеродромског комитета за обезбеђивање у ваздухопловству (а/д „Никола Тесла“ Београд). Припрема документације и учешће на одиту Комитета за борбу против тероризма Савеза безбедности Уједињених нација. Размена мишљења са Европском комисијом у вези одобравања статуса „АССЗ“ који се односи на превоз робе и поште из Републике Србије ка аеродромима ЕУ. Преглед и достава коментара на предлог меморандума о разумевању између ЕСАС и TSA. Израда одговора на Извештај Европске комисије у вези примене ЕСАА Споразума за део који се односи на обезбеђивање у ваздухопловству...

9.9. Одобрења за обављање различитих врста авио-транспорта:⁷

- Превоз опасног терета, наоружања и војне опреме (806)
- Изузећа од забране превоза опасних материја (34)
- Такси превоз (367)
- Појединачни чартер летови (207)
- Спортско и аматерско летење и ваздухопловне манифестације (66)
- Хитних медицинских летова (50)
- Сезона реда летења Лето 2013, одобрено (28), уз авио-превозиоце у оквиру аранжмана поделе кода (7), измене у реду летења која се односе на промену ваздухоплова, рута датума, додатних фреквенција (70).
  - Сезона реда летења Зима 2013/14, одобрено (35), измене у реду летења која се односе на промену ваздухоплова, рута датума, додатних фреквенција (23).
  - Сезона реда летења Лето 2014, поднето (4) захтева која су у процедури одобравања а одобрено (1) захтев.
    - У извештајном периоду израђиване су и Информације о одобреном саобраћају.
    - Ажурирање зборника ваздухопловних података – једном месечно.
    - Израда Упутства о начину разматрања захтева страних авио-превозилаца за издавање одобрења за обављање јавног авио-превоза
    - Пријем/предаја AFTN порука које су за надлежност ДЦВ-а (5149/95), а укупни месечни проток AFTN терминала се креће око 10 000 порука
    - Пријем/предаја SITA порука (1327/662)
    - Учешће у радним групама и активностима на изради техничких прописа.

⁷ Поступак одобравања захтева за обављање саобраћаја страних авио-компанија подразумева анализу усклађености захтева са правима предвиђених билатералним и мултилатералним споразумима, као и преглед документације авио-превозника, ваздухоплова, као и специфичних докумената за посебне врсте летова (чартер уговори, товарни листови, увозне дозволе итд.)

Одобравање комерцијалног саобраћаја између Републике Србије и држава чланица ЕСАА споразума је либерализовано у мери која одговара, па чак и премашује, обавезе које је Република Србија преузела према транзиционим аранжманима садржаним у Протоколу VI Анекса V ЕСАА споразума.

Сарадња са свим органима који учествују у поступку разматрања захтева за извоз, увоз, транспорт и транзит наоружања и војне опреме, укључујући и опасан терет, омогућио је да се све већи број захтева за превоз наведене робе ваздушним путем решава ефикасно и на задовољство подносилаца.

10. УНАПРЕЂЕЊЕ КАДРОВСКИХ КАПАЦИТЕТА

У циљу унапређења процеса рада и кадровских капацитета, као и побољшања организационе структуре, током 2013. године спроведене су следеће активности:

10.1. Општи и правни послови

- Сачињено је 146 Уговора о раду, Анекса уговора о раду и уговора закључених са Директоратом, 1 решење о исплати солидарне помоћи, 4 решења о исплати отпремнине и 3 решења о породилском одсуству и неги детета.

- Урађен је Правилник о раду Директората, донето је 10 одлука, Упутство о коришћењу службених телефона и Упутство о условима и начину коришћења службених возила у Директорату. Дата су правна мишљења у вези са радним правом, праћена су и примењивана општа акта Директората из домена рада и радних односа, радни и управни спорови, као и текућа сарадња са ангажованим адвокатима. Урађено је 18 пријава запослених (чланова породице) и 19 одјава запослених (чланова породице). Старање о пословима вођења писарнице и правно кадровске архиве Директората, начину коришћења и одржавању службених аутомобила, обављању секретарских послова.

10.2. Људски ресурси

- Урађене су измене и допуне Правилника о организацији и систематизацији послова и радних места у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије. Урађена су решења о годишњем одмору запослених, праћени су позитивно-правни прописи из области радног права, дата су мишљења везано за остваривање права из радно правних односа. Праћени су фондови стипендираног школовања и стручног усавршавања. Успостављени су и одржавани контакти и сарадња са релевантним домаћим и страним институцијама које се баве стручним усавршавањем кадрова. Спроведене су мере и активности у вези са безбедношћу и здрављу на раду.

Реализован је одређени број активности које нису биле у плану:

- Извршене су измене и допуне Правила о образовању и стручном усавршавању запослених у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије.
- Израђен и усвојен План стручног усавршавања запослених у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије.
- Израђен и усвојен Поступак прихватања програма обуке коју спроводе трећа лица за потребе Директората цивилног ваздухопловства.
- У току је реализација софтверског решења за управљање кадровима.

10.3. Обука запослених

Надлежна организациона јединица у Директорату задужена за стручно усавршавање запослених у извештајном периоду :

- Организовала је 2 „in-house“ обуке, „EASA OPS“ за 9 полазника и „Electrical Wiring Interconnection System“ за 10 полазника.
- Упутила 35 запослених на 28 стручних усавршавања

Одељење саобраћајне делатности од 7 планираних обука реализовало је само једну и то: PART OPS. Спровођење планираних обука је изразито отежано што је и резултат налаза који је констатован од стране FAA тима који је посетио Директорат у фебруару 2013.г. Осим планираних обука, обављене су и следеће непланиране обуке:

- Flight OPS теоретски и практични ОЈТ курс;
- EASA Dangerous Goods;
- Похађање радионице Flight standards Working Session;

- Quality Management.

Одељење пловидбености од 15 планираних реализовано је 6 обука:

- SAFA Inspectors Initial and Practical Trainig Course,⁸
- Airworthiness Inspectors Refresher & On-The-Job Training⁹
- Курс о Делу М и Делу 145
- Радионица о Делу 145
- Радионица о Делу 21
- EWIS (Electrical Wiring Interconnection Systems Training Course)

Одељење ваздухопловног особља од 9 планираних обука реализовало је 1:

- EASA Air Crew Regulations EC 1178/2011 & EC 290/2012,

као и 2 непланиране:

- Увођење и развој система финансијског управљања и контроле (ФУК), обука у Министарству финансија.

- Курс за сертификацију уређаја за симулирано летење, Амстердам, ЈААТО.

Одсек за ваздухопловну медицину је формиран током 2013 године.

У вези са континуираном медицинском едукацијом за продужење лиценце лекара, запослени је присуствовао:

- Годишњој скупштини Друштва контактолога офталмолога Србије –COLSS,
- домаћем курсу 1. категорије КМЕ из ваздухопловне емдичине под насловом: Проблеми хипоксије, бародпресије и патолошких стања локомоторног система пилота, у организацији ВМИ, одобреном од стране Здравственог савета Србије.
- домаћем курсу 1. категорије КМЕ из ваздухопловне медицине под насловом: “Физиолошке основе и патолошка стања спортских и борбено-десантних падобранаца“, у организацији Ваздухопловно-медицинског института, одобреном од стране Здравственог савета Србије.

Такође, у иностранству су похађани следећи курсеви:

- ICAO European Regional Civil Aviation Medicine seminar/workshop,
- The 3rd National Conference of Aeronautical Medicine and Psychology, Букурешт, Румунија 15.11.2013.
- EASA New classroom training „Part Med for National Aviation Authorities and Aero-medical Centres“, Келн, Немачка, 19.11.2013.
- Обука за освежење знања из ваздухопловне медицине (AME Refresher Course) у организацији Хрватске агенције за цивилно зракопловство-ССАА, Одсек зракопловне медицине, Одјел школства и лиценцирања, 14.12.2013.г.

У Директорату присуствовање курсу:

- “EASA Air Crew Regulation“,
- Обука упознавања запослених у AMS са новом регулативом (EU) 1178/2011 и (EU) 290/2012 – Март 2013.г.
- Одржан Семинар за овлашћене лекаре и специјалисте консултанте из оба AeMCs: Презентација нове EASA регулативе 1178/2011 и 290/2012 и плана имплементације, у ДЦВ, 22.03.2013.г.

Одељење за управљање ваздушним саобраћајем од планиране 21 реализовано је 8 обука и то:

⁸ Обука инспектора пловидбености у SAFA домену(EASA IPA II)

⁹ Учесће на обуци у домену инспекције пловидбености ваздухоплова и организација EASA IPA

- E-learning обука PBN Awareness Package [NAV-PBN-AWR], EUROCONTROL IANS
- E-learning обука Area navigation in European Terminal Control: [ATC-R-PRNAV], EUROCONTROL IANS
- Global Navigation Satellite System - NAV GNSS - IANS, Луксембург.
- NSA-SOSM (NSA Oversight of Safety Management Arrangements), IANS Евроконтрол, Луксембург
- Похађање курса NSA-SOCH (Safety Oversight of Changes in ATM) у IANS Луксембург;
- Обука SAF INV у IANS, Луксембург.
- E-learning обука Introduction to ATFCM [NMO-E-ATFCM], EUROCONTROL IANS.
- Присуство годишњем LSSIP Kick Off Meeting (11-12.09.2013.) у својству FP испред ДЦВ; састанак контакт особа поводом стартовања новог циклуса LSSIP 2013,
- као и 3 непланиране обуке: Обука NAV-PBN-AWR у EUROCONTROL IANS, Луксембург, EUROCONTROL Aviation Crisis Management Workshop (Брисел), учешће у семинару везаном за класификацију ваздушног простора.

Одељење за комуникацијске, навигацијске и надзорне системе и уређаје од планираних 6 реализоване су 2 обуке, као и 2 интерно организоване обуке: освежење знања о надзору промена у функционалном систему и унапређење знања обука о предстојећим CNS технологијама.

Одељење аеродрома није реализовало 5 обука по плану, али јесте 4 које нису биле планиране и то:

- Присуство на радионици „Workshop on SEE Air Transport Issues” на Саобраћајном факултету
- Присуство на курсу Safety & Quality Audit for Ground Operations / Airside. (Присуство на курсу Audit Techniques and Practice – Stage 1.
- Периодична обука запослених у Одељењу аеродрома, теме: „Принципи спровођења провере“ и „Спровођење провере у области земаљских операција“.

Служба за обезбеђивање у ваздухопловству није реализовала 6 планираних обука, али јесте 7 непланираних и то:

- учешће на курсу „Auditing Techniques and Developing Security Manuals” у Сингапуру.
- учешће на курсу „ACC3 Awareness“ у Луксембургу.
- учешће на курсу „Security Management in ATM“ у Луксембургу.
- интерна периодична специјалистичка обука запослених у Служби обезбеђивања у ваздухопловству.
- учешће на семинару „Сертификација у области обезбеђивања у ваздухопловству“ у Бриселу.
- учешће на семинару „Систем за управљање обезбеђивањем у ваздухопловству“ (Workshop on Security Management Systems-SeMS) у Паризу.
- учешће на семинару ECAC/EC Workshop on Cargo Security у Паризу.

Одељење за обуку и лиценцирање контролора летења реализовало је 1 обуку у оквиру услуга које пружа Eurocontrol и EASA (NSA-Safety Oversight of Competence Assessment). Обуке у оквиру услуга које пружа ALSA Luxemburg нису реализоване. У првој половини године вршено је летење једном седмично на B737, као и симулатор на B737 09.05.2013. године ради продужења овлашћења за авион B737. Одржане су 2 интерне обуке (интерна обука освежења знања NSA-SOCA и интерна обука –технике

спровођења одита). Учешће у семинару-интерној обуци „надзор промена у функционалном систему“.

Одељење за ваздухопловну регулативу од планиране 3 обуке није реализована ни једна. Реализација 4 обука које нису биле у плану:

- EASA Air Crew Regulation (Part FCL)
- Workshop on SESAR Regulatory Activities 2013, Брисел 21. 11.2013. године
- ENVAP 2 пројекат – Палата Србија (Семинар у организацији Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине)
- Семинар „Стручна редактура у теорији и пракси“ (семинар у организацији Канцеларије за европске интеграције)

Одељење за опште и правне послове реализовало је 1 обуку и то „Инспекцијски надзор у области радних односа и БЗР-а проблеми у пракси“ за 1 запосленог.

Одељење за људске ресурсе реализовало је 2 обуке и то „Инспекцијски надзор у области радних односа и БЗР-а проблеми у пракси“ за 1 запосленог и „Радно време, одмори и одсуства-примена Закона о раду и проблеми у примени“ за 1 запосленог. Нису реализоване 4 планиране обуке у вези са људским ресурсима.

Одељење за финансијско рачуноводствене послове од 10 планираних обука реализовало је само једну (Обука у основама финансијског управљања и контроле). Реализована је и 1 обука која није била у плану (израда бизнис плана).

Одељење за планирање и развој од 4 планиране обуке реализовало је 3 и то: Анализа и интерпретација финансијских извештаја, обуку из области јавних набавки и обуку за израду бизнис плана.

Одељење за информационо комуникационе послове од планираних 5 обука, реализована је једна планирана (1) и једна (1) непланирана обука: „ИТ Форензика“.

Служба трагања и спасавања од 4 планиране обуке реализовала је 2 и то:

- представници Директората учествовали су на Регионалном курсу „Координатор операцијом трагања и спасавања“ који је одржан на Тари, Србија од 08.09-12.09.2013. године. Курс је организован од стране центра за безбедност RACVIAC, Министарство одбране Републике Србије и Ваздухопловства Краљевине Данске.
- интерни курс освежења знања на коме је организована и обука за CADAS AMHS AFTN систем.

Служба за управљање безбедношћу у ваздухопловству и квалитетом је планирала 1 обуку која није реализована, али су реализоване 2 обуке које нису биле у плану и то:

- Семинар Министарства саобраћаја РС – Унапређење процеса истраживања несрећа (процедуре и одг. организација) у сектору саобраћаја;
- SMATSA обука у коришћењу RAT алата за процену ризика у вазд. саобраћају.

11. УНАПРЕЂЕЊЕ ПРОЦЕСА РАДА, ФИНАНСИЈА И РАЗВОЈА

У циљу унапређења процеса рада, финансија и развоја током 2013. године спроведене су следеће активности:

11.1. Област финансија и рачуноводства

- У вези платног промета и ликвидатуре, током 2013. године: обрађено је 768 извода текућих рачуна, 258 извештаја о стању на текућем рачуну, 220 спецификација

обавеза за плаћање, 258 дневних извештаја о стању и промету по рачуну, 12 месечних извештаја о промету новца/плаћању, наплатама, 24 рачуна о девизном плаћању, обрађено 1213 рачуна комитената (књига улазних рачуна), 635 рачуна (књига излазних рачуна).

- У вези *послова благајне* обрађено 403 налога благајни за наплату-исплату, састављено 124 девизних и 15 динарских извештаја-благајнички извештај.

- *Обрачун зарада, накнада и осталих личних примања*: обрађена 234 докумената (листа присутности), урађено 120 контрола сати рада по листама, обрађено 15400 података у вези зарада и накнада зарада. Израђено 24 рекапитулације и 24 спецификације обрачуна зарада. Обрађено 1836 вирманских налога за исплату зараде. Састављено и предато 24 пореске пријаве за исплаћене зараде и накнаде, 30 боловања преко 30 дана и 4 пријаве за породилје. Извршен обрачун и исплата 12 превоза запосленим, 2 солидарне помоћи, 4 отпремнине, 29 спецификација за службено путовање у земљи и 208 у иностранство, 2 обрачуна за коришћење сопственог возила у службене сврхе, као и 1 спецификација и одлука за пакетиће. Урађено 14 спецификација за обрачун и исплату осталих личних примања испитивача. Сачињене 2 спецификације у вези обрачуна и исплата осталих личних примања ангажованих лица и 1 обрачун и исплата осталих личних примања за члана Управног одбора Директората. Урађено и предато 198 пореских пријава по врстама исплата као и 111 појединачних и колективних МУН образаца по појединачним исплатама за друга примања.

- *Израда рачуна*- пријем и обрада 529 екстерних извештаја –прилога рачуна, штампање и отпрема истих.

- *Рачуноводство*- контирање документације:12300 ставки за књижење, израда 264 налога за књижење, унос 1054 улазних рачуна у главну књигу, унос 529 излазних рачуна у главну књигу, обрада благајничке документације -187, обрада основних средстава/амортизација, пореска амортизација и обрачун 952 ставке, попис и усаглашавање пословних књига- 5 сетова докумената, затварање пословних књига и израда завршних извештаја – 6 сетова извештаја, унос обрачуна зарада у главну књигу -12 рекапитулација зарада, 9 боловања на терет завода и града, унета 174 документа у главну књигу у вези уговора, накнада и осталих личних примања. Достављена 4 квартална извештаја за РЗ за статистику. У ези сарадње са ревизорском кућом – припрема за израду извештаја о ревизији, попуњена 3 документа.

- *Ванредни послови*- израда методологије за вредновање радних места- 10 група послова по три критеријума на основу 5 захтева, Урађен нацрт Правилника о раду и усаглашен са Министарством рада, запошљавања и социјалне политике и Одбором за уставна питања и законодавство. У току је израда Правилника о висини накнада Директората – усаглашавање са методологијом обрачуна накнада од стране чланова радне групе формиране у Директорату. Достављени подаци по 4 захтева за 140 запослених у регистар запослених. Предата потребна документација и активиран електронски сертификат за пренос података.

11.2. Област планирања и развоја

11.2.1. Рутне, терминалне, ДЦВ путничке и ДЦВ робне и остале накнаде по ЗВС

- Обрада података о рутним, терминалним, ДЦВ путничким и ДЦВ робним, као и осталим накнадама које се плаћају ДЦВ у складу са Правилником о висини накнаде одн. ЗВС. Праћење и контрола прихода и уплата накнада, пројекција трендова.

- Сачињен Споразум у односу на рутне накнаде за 2013. са SMATSA д.о.о. и АЦВ ЦГ (споразум потписан 12. фебруара 2013.г. и достављен у EUROCONTROL CRCO на реализацију).

- Сачињен Споразум у односу на терминалне накнаде за 2013.г. са SMATSA д.о.о., као и Анекс 1 и Анекс 2 Споразума (споразум потписан 25. априла 2013.; Анекс 1 Споразума 23. јула 2013. и Анекс 2 Споразума 31. децембра 2013.)

- Сачињен Предлог споразума о инструкцијама за расподелу рутних накнада за 2014. са SMATSA д.о.о. и АЦВ ЦГ са пратећим анексима (усаглашавање са АЦВ ЦГ и SMATSA у току).

- Учешће на Мултилатералним преговорима у вези са рутним накнадама на којима су између осталог разматрани и стварни рутни трошкови ДЦВ за 2012.г. (99. седница Проширеног одбора за рутне накнаде EUROCONTROL), као и прелиминарни (99 седница) и коначни подаци о планираним рутним трошковима ДЦВ за 2014. годину (100. седница).

- Учешће на 48. састанку Радне групе за рутне накнаде EUROCONTROL (Будимпешта).

11.2.2. Послови провере/одита финансијске способности ваздухопловног субјекта

У извештајном периоду је остварено учешће у следећим проверама:

- 2 провере испуњености услова за издавање дозволе за пружање услуге земаљског опслуживања: Montavia New Solutions d.o.o. и Sky Partner RS d.o.o.;

- 2 провере испуњености услова за издавање дозволе за обављање прегледа обезбеђивања аеродром Никола Тесла и аеродром Константин Велики;

- периодична провера испуњености услова имаоца сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби: SMATSA д.о.о.

- провера испуњености услова за издавање потврде о оспособљености за обављање јавног авио-превоза: SMATSA д.о.о

Такође, у извештајном периоду је покренуто усаглашавање са АЦВ ЦГ о моделу за финансијску анализу ваздухопловних субјеката објекта провере.

11.2.3. Јавне набавке

У извештајном периоду покренуто 11 јавних набавки, од тога 3 су обустављене.

- 1) Чишћење радног простора.
- 2) Набавка горива за потребе службених возила.
- 3) Одржавање и сервисирање возила
- 4) Увођење система менаџмента квалитета (обустављена)
- 5) Услуга штампе (обустављена)
- 6) Персонални рачунари
- 7) Антивирусни софтвер
- 8) Софтвер за финансије, рачуноводство и кадрове (обустављена)
- 9) Канцеларијски материјал
- 10) Услуга обезбеђења
- 11) Услуга редовног авио-превоза

11.2.4. Планирање и извештавање

У извештајном периоду сачињени су следећи извештаји:

- Израда Годишњег извештаја о раду ДЦВ за 2012.г.

- Урађен Извештај о раду ДЦВ за 4 квартал за 2012.г и Извештај о раду ДЦВ за 1, 2. и 3 квартал за 2013.г., као и др. извештаји о пословању по захтеву. Рад на Извештају о раду ДЦВ за IV квартал за 2013. је у току.

Такође, урађени су и следећи планови:

- Програм рада ДЦВ за 2014.г. (усвојен на 15. седници УО ДЦВ одржаној 26. децембра 2013.г.);
- Финансијски план ДЦВ за 2014.г. (усвојен на 15. седници УО ДЦВ одржаној 26. децембра 2013.г.);

11.2.5. Службена путовања

- Израда Упутства о реализацији службених путовања запослених у ДЦВ РС.
- У извештајном периоду је реализована организација 158 службених путовања.

11.3. Област информационо –комуникационих послова

- *Имплементација Oracle платформе:* Дефинисање архитектуре Oracle технолошке платформе - У сарадњи са фирмом FADATA израђен нацрт документа "ДЦВ Oracle продукционо окружење у којем је дат предлог будуће инфраструктуре и предлог миграције постојеће инфраструктуре на виртуалну платформу" на основу анализе тренутног стања.

- *Увођење система за планирање ресурса (Enterprise Resource Planning)-* Унапређење рада Одељења за људске ресурсе. Инсталирана инфраструктура неопходна за рад апликације за подршку раду Одељења за људске ресурсе. Инсталирана апликација Info HRM. Извршена обука за коришћење HRM апликације.

- *Израда нове Интернет презентације Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије-* Израда иницијалног предлога одговарајућих локација и технолошких платформи за израду новог сајта.

- *Одржавање интернет презентације-* Број захтева за измену садржаја сајта: 112
Ангажовање: 25,2 ч/д.

- *Увођење динамичког дата центра (Data Center) и директоријумских сервиса -* Преузимање MicroSoft лиценци. Преузете Microsoft лиценце од Управе за заједничке послове републичких органа Републике Србије.

- *Обнављање рачунарске опреме-* Израда спецификације стандардне радне станице за потребе ЈНМВ - добра персонални рачунари 6/13. Израђена спецификација стандардне радне станице.

- *Унапређење десктоп платформе и електронске поште-* Испитивање могућности надоградње постојећих рачунара старости од 3 до 6 година. Проширена радна меморија, инсталиран Windows 7 оперативни систем, мигрирани подаци и тестиран рад на 3 рачунара. Додела коришћених рачунара. Замењена 3 рачунара. Упознавање са основним функцијама програмског пакета MS Office 2013 које су неопходне за свакодневни рад у ДЦВ. Увођење у рад рачунара набављених 2013. године. Припремљено и испоручено 29 рачунара.

- *Унапређење заштите од малициозног софтвера.* Избор решења за нови софтвер за заштиту од малициозног софтвера (malware). Спецификација решења за заштиту од малициозног софтвера. Имплементација софтвера за заштиту мреже. Имплементиран софтвер за заштиту мреже Касперски. Извршена потребна подешавања софтвера за заштиту мреже Касперски. Миграција дељених фолдера на фајл сервер. Дељени фолдер са Access апликацијама за дозволе ваздухопловног особља пребачен је на фајл сервер. Дељени фолдер за Одељење међународних послова пребачен на фајл сервер.

- *Оспособљавање за интерни развој решења коришћењем Oracle Application Express (APEX)-* Дефинисање стандарда и добре праксе у развоју софтверских решења коришћењем Oracle APEX. Ажурирана база знања коју користи ОИКП. Дорада

апликације Реализација активности. Поправљен је и унапређен пренос података из претходне године.

- *Развој апликативних решења на Oracle платформи*
  - Развој апликације "Уписник ваздухопловног особља". Сачињен је и усвојен предлог документа "Опис функционалности апликације" и достављен је члановима пројектног тима на разматрање. Апликација је креирана и уведена у рад.
  - Пројектовање наменског софтвера за потребе Одељења саобраћајне делатности. Дефинисан план заједничког рада са кључним корисником из одељења саобраћајне делатности. Започета израда модела података. Пописане активности над пословним објектима које наменски софтвер треба да подржи. Дефинисана листа пословних операција које наменски софтвер треба да подржи. Дефинисана структура документа "Кориснички захтеви"
  - Развој апликације "Дозволе пилота авиона и хеликоптера". Апликација измењена према одобреним захтевима корисника.
- *Успостављање Oracle развојног окружења.* Испитивање могућности успостављања Oracle развојног окружења са бесплатним софтвером. Инсталиран АРЕХ 4.2.1.
- *Консолидација употребе периферних уређаја-* Увођење у рад штампача HP Color LaserJet CP4525. Дефинисана правила употребе штампача. Инсталиран штампач. Увођење у рад мултифункционалног уређаја HP MFP 525
- *Администрација сервера и мрежне инфраструктуре-* Преглед системских извештаја на серверима. Праћење процеса израде резервних копија. Праћење (мониторинг) перформанси и подешавање система. Заштита од малициозног софтвера. Ажурирање и надоградња софтвера. Праћење рада и одржавање мрежних штампача. Ангажовање: 39,1 ч/д
- *ИТ подршка-* Интервенције на софтверу и хардверу по захтеву корисника. Број случајева: 642. Ангажовање: 99,3ч/д. Додатни рад:6,2ч/д
- *Праћење и проучавање трендова у развоју информационо комуникационих технологија (ИКТ) и пројеката који се реализују у окружењу;* Анализа праваца развоја, праћење технолошких достигнућа, стално стручно усавршавање, присуство у стручној јавности.. Учешће на стручним скуповима:
  - Е- Government - Bezbednosni aspekt (Serbian Public Sector Knowledge Transfer Center) – Microsoft
  - Конференција "TELEGROUP INFOSECURITY" MDS Net@Work 2013
  - "Oracle Zero-to-Cloud
  - Informatica Data Quality & Data Governance Microsoft događaj "E-Government - Portali, kolaboracija i napredno izveštavanje".
  - 5. конференција Oracle групе корисника Србије
  - Gartner Briefing- CIO Power Politics Microsoft događaj "E-Government - Deployment & Devices" IBM događaj "Next Era of Computing"
- *Учешће у активностима у вези са набавкама из домена ИКТ:*
  - - Учешће у набавци хардвера и софтвера. Набављено: "Adobe CC", "Corel Draw Graphics Suite X6", "ABBYY Fine Reader 11 Corporate Edition", UPS уређаји, екстерни хард дискови, ручни скенер "IRIScan Book 3 Executive", радна меморија за проширење постојећих радних станица, рутер, таблети, пројектор, SAN дискови.

- Унапређење софтверске подршке за рад Писарнице ДЦВ. Размотрена понуда за унапређење рада Писарнице ДЦВ (Информатика).
- Остале активности:
  - Израда предлога систематизације ОИКП. Дефинисани описи послова ОИКП и описи радних места.
  - Разматрање решења за даљи развој и одржавање апликације СОМРИС. Дефинисани и образложени предлози за даљи развој и одржавање апликације СОМРИС.
  - Планирање и извештавање:
  - Сачињен и достављен Директору документ: "ОИКП - Приказ тренутног стања и предлог активности на његовом унапређењу";
  - Израђени: Програм рада ОИКП, План набавке ОИКП, План обуке запослених у ОИКП за 2014. годину.
  - Усаглашен План набавке ОИКП за 2014. годину на нивоу Директората за ставке из ИКТ области.
  - Урађена анализа Програма рада ОИКП за 2014. годину на нивоу Директората за ставке из области примене ИКТ, са аспекта потребног ангажовања запослених у ОИКП.
  - Идентификовани предлози пројеката за фондове ЕУ (ЕСФ).

11.4. Информације од јавног значаја

Током 2013.г. Директорат је поступао на основу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС“ 120/2004, 54/2007, 104/2009 и 36/2010) укупно у 14 случајева од којих су тражиоци информација одн. подносиоци захтева у 2 случаја били грађани, у 9 медији и у 3 остали.

У 13 случајева Директорат је сходно наведеном закону омогућио приступ информацијама од јавног значаја тражиоцима истог, изузев у једном случају у којем је донето решење о одбијању давања дела тражене информације која се односила на кривично-правну ствар која је у поступку пред надлежним тужилаштвом.

Од 14 поднетих захтева на које је одговорено у 3 случаја тражиоци информације су након добијања одговора поднели жалбу поверенику због тога што је Директорат сходно члану 19. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја упутио тражиоце информација на друге органе који су били у поседу тих информација. По једној жалби тражиоца Повереник је донео закључак о обустављању поступка по жалби, односно нашао да је Директорат поступао по Закону. По две преостале жалбе поднете Поверенику поступак код Повереника је на дан слања овог извештаја и даље у току.

11.5. Остале активности

- Представници Директората су гостовали и давали изјаве за медије, ТВ, штампу и радио. У извештајном периоду Директорат је издао 161 саопштење за медије и вести на сајту.
- Припремљена монографија о 10 година рада Директората.
- Остварено је учешће у радној групи за израду нацрта Стратешко-пословног плана ДЦВ за период 2014-2018.г.
- Ажурирање интерних докумената и процедура Одељења и Дирекција у Директорату.
- Припрема годишњих прилога организационих јединица у Директорату за израду плана рада, регулативе, набавке, усавршавања кадрова и процене прихода, извештаја о раду....

- Припрема предлога за пројекте унапређења ваздухопловне власти које се финансирају из фондова ЕУ.
- Израда базе података за праћење налаза са инспекција и провера.

Број *110-01-0003/2014-007*
У Београду, **16 SEP 2014**

В.Д. ЗАМЕНИКА ДИРЕКТОРА

Мирјана Чизмаров

